

et alios sanctissimos / spū sancto largede-
dit. Sic aliquādo p coniugatos regebat
ecclesia / vt in antiqua lege. nūc p celibes in
noua. **C**oncludim⁹ tandē nos interea
cōtentos esse debere remedioꝝ postulatio-
ne. qualia qualiterq; tetigim⁹. vt tranquil-
le concorditerq; maneamus sorozio nexu
iuncte / natura cum sophia. **N**atura. fiat
precor ita. **F**init.

Carmen cōtra pul-

cruditinē corporis quomodo sepe ē occa-

Pulcer alet. decoloratus virget
Dolorius vt tibi sis. **T**amen audi.
Te speciosa ligant velut auri
Uincula. retibus et nimis artis
Stringeris / implicitus magis / ex quo
Roboris est vegeti caro candens /
Passio liberior virget omnis.
Subiuga fit ratio. iacet excoꝝ.
Te fleo. nam tua soris miserāda. **F**init.

Opusculū eiusdeꝝ

contra impugnātes ordinē Carthusien-
quomō pauca in eis reperiantur miracula.
quali exinde viltiores censendi sunt.

Miracula cōmuniter fiunt ad
probandā sanctitatē illi⁹ qui
ea facit / de qua dubitat. **V**el
fiunt ad cōfirmandā et cōin-
cendam infidelitatē alicuius
vel aliquoꝝ. **U**bi autē per scripturam sa-
cram vel euidentiaz / constat de sanctitate
talis persone / raro fiunt p illum miracula
quia iam habet aliquod genus probatio-
nis sue sanctitatis. **S**ic et iuri iste dicit
q; vbi vno modo legitime constat de intē-
tione partis / non requiritur vel exigitur.
imo esset superflū aliud genus pbationis
ea. i. extra de probatiō. **E**t ideo martyres
de quoz; sanctitate nullus dubitat / raro
fecerunt miracula respectu alioꝝ. **S**pecia-
liter in vita. **C**onfessores vero plura. in vi-
ta et in morte. **E**t quo dubio antiquit⁹
confessores vsq; ad Siluestrum papam
publice non colebantur vt sancti. nec ali-
quis in canone misse est positus. cum ta-
men virgines. immo et corrupte mulieres
sed tamen martyres / ibi sint posite. sicut p
petua et felicitas. **I**nter ipsos confesso-
res sanctos / hec fuit differentia. **N**am
qui scripserunt multa ad fidei illumina-

tionem / et magna scientia et doctrina pol-
lebant / pauciora aut quasi nulla fecerunt
miracula. precipue in vita. quia habebāt
probationē sanctitatis / in eminentia do-
ctrine. **S**ic augustin⁹ gregori⁹ et similes.
Unde cum in canonisatione sancti Tho-
me de aquino opponeret / q; nō fecerat mi-
racula in vita / vel non multa. dictum fuit
per papam / nō esse curandū. **N**am tot mi-
racula fecit quot questiones determina-
uit. **A**lia quoq; inter confessores diffe-
rentia fuit. **N**am aliqui vixerunt in here-
mo in asperitate vite pseuerātes in pugna
contra vitia et temptaciones. elongati a cō-
uersatione hominū vsq; ad mortem. **D**i-
quā oderunt patrē et matrē. possessiones
et. et secun. sunt xpm. portantes crucem p
abnegationē sui et suozum iuxta euange-
lium / sufficit eis pro sanctitatis testimo-
nio verbū xpi. **S**ic et paulus primus he-
remita (respectu cuius Anthonius clama-
uit se solū monachi gerere nomen) nullus
legitur fecisse miraculū. **L**orius autē por-
tabat sibi quotidie panem p diuinā dispē-
sationem. sicut et **D**elie. **E**t ne in tam la-
ta materia diu immoret. tam martyres q; **B**
confessores. viri et mulieres / fecerunt et fa-
ciunt miracula / multas ob causas. vt scilicet
predicatio eozū et nomen **I**hu xpi in
quo tm̄ est salus / efficac probaretur. **S**ic
petrus claudū et per illū octo milia iudeo-
rum sanauit. illos in anima. istos in cor-
pore et anima. **S**ic et ceteri apli nō ad oñ-
sionem sue sanctitatis. sed ad exaltationē
nominis xpi. **A**liquādo ne predicatio
propter ministros contēnatur. eo q; inter
homines cōmuniter viuunt. sanctitatisq;
alia testimonia nō habent / ex doctrinarū
excellētia. sicut **N**icolaus. martinus. cete-
riq; pastores sancti. in populo conuersan-
tes. **A**liquādo ad cōfirmationē xpiano
rum nōdum plene in fide fixoꝝ. quia de fa-
cili abscederēt. vel saltem in fide errarent.
Aliquādo in certis mundi partib; ma-
iora et plura fiebant miracula. **T**um ppter
loci vel hominū qualitātē. q; ceteris paga-
nis et infidelib; erant p̄p̄inqui. et sic p cōse-
quens difficili⁹ inducēdi ad fidem et pro-
cliuiores ad recessus. aut q; ex paganis p-
pagari et sic paternas consuetudines difficil-
lime reliquissent / nisi crebris signis robo-
rati essent. vel ppter eozū stoliditatē et rui-
ditatem. tam in morib; q; ingenijs ac sen-

Contra impugnātes cārthusien.

sibus. vel alias innumeras cōditōes deo notas. **A**lij fecerunt signa in vita et faciunt. nec tamē ob hoc sanctiores imo peiores et damnabiliores (etiam euāgelio teste) sunt et fuerunt. Multi dicēt mihi ait xps. Domine nōne in nomie tuo pphetauim⁹ et demonia eiecim⁹. virtutes multas fecimus. Tunc rēdebo illis Amen dico vobis nescio vos vnde sitis. **D**iscedite a me omnes oparij iniquitatis. Sic iudas traditor fecit signa. quia cū ceteris potestare accepit eijciēdo demonia et. Qui et reuerrebant gaudētes. **E**cce inquit xps. **A**nā demonia in nomie tuo subijciunt nobis. **S**ed veritas eterna/nō esse in miraculis gloriandū ait. Nolite in hoc gaudere. In quo ergo magister bone/tuis electis ē gaudendū. Gaudete qz nomia vestra scripta sunt in celis. **U**nde iudas pditor/et filij iudeoz/et vsqz hodie multi eijciunt demones/cū tamē sint demoniacis forte deteriorēs. **S**ed vt xps ostendat nomis sui virtutē/et sacroz verborū que illi pferunt efficaciam. vel vt deuorariū precū in humilitate oblatarij erauditōrē se monstrat/hec fieri sinit. vel vt sanctorū suoz magnificet nomen et gloriā. in quoz ecclesijs vel corā quoz reliquijs/ista fiunt. vel alijs de causis sibi nonis. **N**on ergo appetēda sunt miracula que cū malis habent cōmunia. **M**iracula sanctū ostendūt. nō aut faciūt **U**bi ergo nō est necesse ad confirmationē fidei. vel vbi hoies essent ingrati. vel vbi emendatio vite et dei gloria nō subsequit. aut vbi sancti ex testimonio sacre scripture. austeritate vite cū sancta cōuersatione. tpaliū abrenūciatōe. xpi imitatione. sine alia causa fm deū eozū sanctitas nota est. ibi (vt pmissi) miracula p homines expetere supfluum videtur. **S**i vero deus faciat miracula absolute. ipse nouit quare. cū etiam quotidie eius mirabilibz plena est terra. **P**robatio aut sanctitatis p miracula tm/plurimū est suspecta. quia (vt supra dictū est) malis sunt cōmuniā. et multa nō xpiane sed magice artis ostentamēta sunt que a simplicibz quasi sanctitatis miracula acceptant. **D**einde notandū q in legis tpe/p moysen fiebant signa ingentia. quibus magi quidā per incantationes fecerunt similia. **D**ecem plagis/terra egipti fuit attrita. **U**irga/moyses diuisit maria. eduxit aquas de petra. **D**ominus populo

suo de celo pluit manna. **T**ransiuit populus sub Josue iordanis fluente. **S**onitum tubarum et clamore populi corruerunt muri Jericho. **S**ol non occubuit duoz dierum spacio. **S**uperqz hostes/lapides per grandes ceciderunt e celo. **I**n mandibula asini/percussit samson mille viros. **S**itienti/de molari dente eiusdem mandibule/egresse sunt aque largissime. **T**empore pphetarū/Helias mortuum suscitauit. **P**allio iordanem diuisit. **L**urru et equis igneis raptus est. **H**elizeus eodem pallio helie/pfatu flumē pro suo trāsitu siccauit. **S**ale aquas dulcorauit atqz secundas fecit. **H**itēti lignū in aquas/ferrū securis natauit. **A**amā syrū verbo dñi in iordane a lepra mundauit. eiusqz lepra Jesi adhefit. **M**ortuuz puerum suscitauit. **E**oz mortuo/cum p hostium fugam cadauer a quibusdā in eius sepulcrū proiectū esset. sacroz ossium cōtactu/reuixit. **I**nnūerabilia sunt alia miracula post creationē celi et terre. angelozqz et nihilo. et hois et limo. tam tpe legis qz pphetarū facta. sed illis temporibz et ant apra. plurimaqz eozū non solū corpalliter exhibita sed et magnis sacramentis obūbrata. sicut etiā miracula xpi que fecit in terris i ppria psona. **H**ec autē antiqua miracula/quadie in mysterio renouant in ecclia. que etiā tanto maiora sunt/quāto nō corpalia sed spūalia. **P**rio mai⁹ est iustificare impiū/qz creare celū et terrā vt dicit Aug. **I**tem quadie p dei gratiam ex nihilo scz peccatozibz/fuit angeli. et ex terrestribz fuit celestes. **D**are rubruz per qd sumeris egiptijs transim⁹/baptisma est. xpi sanguine rubricatū. quo euasis vitijs/celū introim⁹. **M**anna nō figurale sed reale edim⁹. **A**gnū paschalē xpm tollētem peccata mūdi/in veritate māducam⁹. **V**isus auditū gustū ceterosqz sensus et mēbra inuicē sanam⁹/cū ad verbū dei audiēdum. ad deū diligendū. ad ei⁹ pcepta seruādum. ad elemosinas dandū. peccata fugiēdum. celestia appetendū. atqz ad cetera dōplacita/alternatim puocam⁹. ac p h mortuos suscitam⁹. **H**ec sub breuitate ptra eos qui impugnāt ordinē carth. qz non fiunt in eis miracula. imo nec vellent. pot⁹ vero facientes occultarēt. sicut sepe reptū est. **Q**d aut silr dicit. q nec habeāt canoniatū/nisi vñ. scz sanctū **H**ugonē. **L**inconien. ep̄m. **R**ūdeo qz nec idem/ex eoz;

volūtatē/sed regis Anglie z suoz instātia
est canonisatus. q̄s sanctissime fuit vite.
magnis miraculis claruerit. z procurator
carthusie magne/pfessusq; extiterit. **C**re
dendū q̄ est/ in infinitū plures mortuos
sanctos z q̄tidie mori/q̄s hi sint q̄ canoni
sati sunt. Neq; enī antiquit̄ canonisabāt.
sed ex certissima vite sanctitate/colebātur.
Ut brā maria mag. Jobes bap. Apli. ce
teriq; plurimi. Sed ne passim pplis in er
rore iret. eccleie censura/ canonisatōis mo
deramē adhibuit. Nam pplis falso rumore
vel simulato signo vel naturaliu imp̄ssio
nū. quo circa corpa occisorū vel patibula
de nocte ardēt quasi cādele. ignar̄/ facillī
me seduci posset. vt latronē p sancto hono
raret sicut i aliq; sanctoꝝ legēdis factum
repiit. **V**irgo maria/ nullū legi i hac vi
ta fecisse miraculū: nec apli/ in euāgelij z
eplis. de ei⁹ sanctitate z vite excellētia/ mē
tionē fecerūt. nisi sicut pphete cecinerūt q̄
gnē pariturā xp̄m/ Ita illi eam peperisse
xp̄m filiū dei. **U**n̄ et p̄nti in hoc solo ver
bo q̄ eēt mater dei/ oēm xp̄s fuit excellen
tiā z sup̄minentā toti⁹ puritatis z sancti
tatis. sup̄ oēm creaturā corpālē z sp̄ūalem.
Querere ergo ei⁹ sanctitatē p miracula/ nō
esset sane fidei. **N**ec miracula que p eam q̄
tidie fiunt/ ad pbationē sue sanctitatis/ ex
hibentur. nec sanctitati ei⁹ aliquid addit.
sed ad manifestandā ei⁹ erga nos immen
sam caritatē z pietatē/ quā habet ad deuo
te eam implorātes z venerantes.

Contra impugnan

tes Carth. quō nō sit ordo cōfirmatus

Adhuc pleriq; eisdē impugnat
quō primo nō fuerit cōfirmat⁹
eorūz ordo a sede aplice. **E**st
plane cōfirmat⁹ z sepe. vt p̄z in
plurib; priuilegijs z ipis statutis. **T**a
men dem⁹ locū huic obiectioni. z sub pau
cis verbis dicam⁹ sufficere ad cōfirmatio
nem cuiuscūq; religionis collegij seu con
gregationis sp̄ūalis vite sanctitatē. hoc ē
in seruitio dei virtuosam p̄seueratiā. absq;
etiā approbatōe sedis aplice. **E**t hec ē ap
probatio seu cōfirmatio inuisibilis sp̄ū
sancti z ipius vnctio que docet de omnib;
i. Jo. ij. **E**t hoc est qd̄ dicit Act. v. ca. **S**i
opus nō est ex deo/ dissoluet. **N**ec ecclesia
primitiua imo iam p multos annos adul
ta/ his cōfirmationib; et approbationib;

utebat. **T**andē ecclia vidēs cōfusionē in
religionū multiplicatōe/ z heresum pullu
latione/ strictius admouens manū tanq;
mater sollicita/ reprobauit oēs religiones.
mendicantiū quatuor exceptis. **N**ecq; am
plius aliqua religio instituet nisi appro
batione sedis aplice. **D**e religionib; autē
antiquis/ nō legim⁹ aliquā approbationē
exp̄ssam/ sedis aplice. sed eoz vita sancta
ecclia sciēte/ z eis vt viris sanctis z appro
batis cōicante/ z multa z varia priuilegia
cōcedēte/ erat eoz plena cōfirmatio. **E**st
autē carthusien. ordo/ ceteris omnib; anti
quior/ exceptis **B**ndicti z **A**ug. ordinib;. **F**uit enī circa annos. xx. añ ordinē **A**ster
tien. z p centū. xxx. annos ante p̄dicatores
z minores/ ceterosq; mendicātes. **F**inis.

Tractatus eiusdez

Cancellarij parisiē. de nō esu carnū car
thusien. cōtra eos qui eisdē ex hoc sta
tuto tanq; indiscretos z inhumanos iudi
cant. rationib; approbans indispensabi
lem apud eos seruari solitam carnium ab
stinentiā.

Epistola.

Egregio viro **J**ohāni de gonnant
qui olim in seculo miles. nunc in
epi seruitute cum preclara **C**ar
thusien. familia militās illustrius. sius
Johannes cancellari⁹ indignus parisiē.
triūphum beatitudinis adipisci. **T**ua
sicut opinor meminit prudētia/ quē ad mo
dum ab inclito p̄ceptore meo nunc episco
po **A**meracen. pridē postulasti/ vt p̄ tra
ctatū aliquē ex iure diuino z valida dispu
tatione cōpesceret ac reuelleret carnales. q̄
cecis oculis ac spumanti ore latrant in re
ligionem carth. tanq; irrationabilis sit et
impia. ob p̄petuam eozū de non esu carni
um obseruantia. **A**ttēptauit hoc agere
idem p̄ceptor meus. cui in cancellariat⁹ of
ficio z in cathedra successi/ immerit⁹. non
tamē ad fundū difficultatis vsq; quaq; p
uenit. qd̄ agnouerim. plura enī sibi ingi
ter sup̄irruēbāt impedimēta. **Q**uāobrē
tui tueq; petitiōis nō imemor/ tandē aliquē
sumpta occasione i vna ex lectionib; meis
conat⁹ suz. licet virib; imparib;/ satisfācere
pio z seruido religionis tue zelo. **N**ō si
p̄fecerim id qd̄ optauī/ gr̄as illi a q̄ omne

Tractatus

donū optimū et pfectū. si min⁹ attigerim/
suppleāt aut corrigāt. impfectū meum tui
fratres. p̄res mei. et alij p̄fundi sapientes.
Bene vale. mei memor in orationibz tuis.
Et si latini forsan eloquij non satis es
idone⁹ auditor. nolito cōqueri. qm̄ habes
copiā interpretū abūdantē. p̄dictos p̄res lo
quor. quoz genibz puolūt⁹ oronū suarū
suffragia/egēs et mendicus expostulo.

Incipit tractatus.

Orandis et mira est nobis Jo
hānis abstinētia et sobrietas
recitata cū dictū est. locustas
et mel siluestre edebat. **S**
borede de facili solēt abstinē
tiā qui voluptatibz defluūt. quoz de⁹ ven
ter est. et sobrietas ab eis austeritas incul
pat. ex sua infirmitate viciosa/ i maloqz ra
dicata p̄suetudine/ alienā vitā merentes/
iudicāt mirabile esse aut sup̄stitiosum aut
indiscretū/ attenuare corp⁹ duris ieiunijs.
Lōcessis insup cibis quos de⁹ (inquiūt)
creauit ad p̄cipiendū cum gr̄a iactōe/ irri
dent nō vtētes. **N**ō aduertūt aut capiūt
q̄s leta sit/ q̄s salubris et expedita/ et ex bona
cōsuetudine q̄s facilis et iocūda reddat. de
uotoz sobrietate: qui cū ap̄lo castigāt coz
pus suū et in seruitutē redigūt. Qui demū
corpali ieiunio/ vitia p̄primūt. mentē ele
uant. virtutes adq̄rūt et p̄mia. **S**ubinde
ista est infamis palma vicioz. et extrema q̄
rundā criminosoꝝ impudētissimaqz puer
fitas. sancta polluere. calūniari bene acta.
et que imitari nō p̄nt/ saltem volūt ea dete
stari. **H**inc blandit̄ iniquitas sibi. si de sanc
titate p̄sincerit p̄bram aliq̄d. si contra bene
viuētes/ infames sn̄ias ptulerit. et alieneyi
te reprobationē/ suam laudē et solamē esse
arbitrat̄. **A**epimur hanc carnaliū homi
nū infanz. tū in multis. tū notatim erga
venerabiles p̄res et fratres de ordine car
thusiens. apud quos repit̄ sicubi in ecclia
quicq̄s vestigū reliquerit p̄dicāda illa p̄ri
scoꝝ patrū deuotio admirabilis feruor et
sua p̄pe modū incredibilis p̄tinētia. **D**os
nāqz carth. exagitat̄ nōnunq̄s imbuti sapi
entia terrena aiali et diabolica. dicētes con
tra caritatē denegare sibiūpis p̄sertim i in
firmitate positis/ esum carniuz. **V**ox ista.
vox plane illoꝝ est q̄ suspirabant ad ollas
carniū egypti. fastidito māna. **S**ubijit
itaqz pluries animū aliquid de hoc scribe

re vt temptare fundit⁹ eruere/ et cortice sub
lato medullitus p̄scrutari/ id qd̄ difficulta
tem affert in p̄nti materia. **N**ūc tandē oc
casionē sumpta ex p̄textu p̄nus lectionis
que de abstinētia loquit̄ Jobis bapt. co
nabit̄ idipm̄ pagere tenuitas ingenij mei
absolute quidē et breuiter. qm̄ veritas lux
est. et intuet̄ nūq̄ meli⁹ / q̄s dū nuda breui
tate monstrat̄. folijs aut faleris verboꝝ nō
magnope eget. obumbrāt ipam quādoqz
et offuscant veritatē potius q̄s illustrent et
expediant.

Erit igit̄ triplex cōclusio. vna dire
cte respōsalis. due sequentes diffi
cultatū nodos tangēt et euoluent.
De difficultates p̄cipue et summam due
sunt. vna de casu necessitatis extreme. alia
de infirmitatibz et abbreviatōe vite. **P**ri
ma p̄clusio. **P**ōt rōnabilit̄ in ordie carth.
esse lex v̄l generale statutū. vt null⁹ frater il
lius ordinis/ comedat vnq̄z carnes. imo et
si petat q̄ sibi nō ministrent. **E**t ad h̄mōi
obseruationē/ fas est disciplinā grauē con
tra trasgressoꝝ institui. **S**ecda conclu
sio. non obstat rōnabilitati p̄fate legis vel
statuti/ q̄ dabilis ē casus in quo frater car
thusiens. etiā p̄fessus/ obligaret̄ vesci carni
bus et ali⁹ sibi ministrare teneret. **T**er
tia p̄clusio. abbreviatio vite corpalis aut
sanitatis debilitatio/ nō auferunt rationa
bilitatem p̄fate legis aut statuti.

Uadep̄ indirectū prima p̄clusio
qm̄ nisi sic liceret generaliter ordi
nasse. nullo mō sentiendū est/ q̄ p
tanti t̄pis cursum sc̄z p̄ trecentos annos et
ampli⁹/ talis fuisset lex inter ipos carth. p̄
mulgata et seruata. inter q̄s tot hacten⁹ flo
ruerūt summe religionis et eximie discre
tionis viri. in iure civili canonico et diuino/ nō
mediocriter instructi. **N**equaqz insup tole
rasset illud ecclia. aliq̄n dedisset laqueum
suis fidelibz filijs. qm̄ eos dānabilit̄ er
rasse sc̄uisset. neqz t̄n eos ab errore reuo
casset. **A**liq̄n p̄terea nō laudassent vitam
talū/ sanctissimi viri. quē admodū deuot⁹
et circūspectissim⁹ Bern̄. ad fratres de mō
te dei eiusdem ordinis scribens/ eos col
laudasse repitur. imo et ad abstinētiā ml
tam inuitasse. oblectans fratres illos i hor
rendis frigoribz magne carthuse manen
tes. **R**ursum per directum sic arguitur.
Licitum est vni vel pluribus p̄ totam vi
tam a carniū esu p̄suis abstinere. quoniam

scia fecerunt plurimi laudabiliter et quoti-
die faciunt. Et ap[osto]lus satis innuit dicens.
Quod si esca scādalisat fratrem meū/nō mādu-
cabo carnes in eternū. Quod nō posuisset/si
non ponisset licite impleri. Potuit ergo ir-
rephēnsibiliter fieri lex sine statutū/q[ui] illud
licitū iugiter seruaret. qm̄ infra docebitur
nil obstare: quo min[us] illud fieri fas existat

Ceterū lex illa rōnabilis censenda est.
que religioni cōuenit. que discipline con-
gruit. et que saluti p[ro]ficat. quēadmodū tra-
hiuntur ex dictis I[er]o. Sed lex talis de non
comedēdo carnes/est h[um]o[rum]. put experientia
longa/doctrin[is] est. Etenim sub hac lege et p[ro]
eam/religiosi viri et disciplinati et de salu-
te sua solliciti/vicerūt vsq[ue] ad senectam bo-
nam et plenā dierū in columes in aia et cor-
pore/pl[ur]iq[ue] in locis alijs plurimis vbi cō-
ceditur esus carniū ad saturitatē. Deniq[ue]
constat eos imitatores esse antiquoz p[ro]
phetarum et heremitarū helye et helize ac
Ioh. bap. alioz quoq[ue] sanctorū patruz/p[ro]
egyptū olim degētū. Inter quos (put re-
fert Hiero. in eplā vna ad Eustochiū) nō
solū carnes sed et coctū aliquid comedisse/
luxuria erat. **P**ro cōclusionis hui[us] cor-
roboratione faciunt ea omnia que scripse-
runt de sobrietate et abstinētia doctores ca-
tholici. que plurima sunt valde. nec egent
hic inferi. Legat Hiero. in li. contra Jo-
uianū. vbi ex vetustissimis gentiliū hy-
storij/sobrietate stabilit. Videat idē in
vitalp[er]m. Et Cassianus in suis collatio-
nib[us] et institutis. Et p[er]spiciū erit qualis san-
ctorū patrū imo virginū et mulierū absti-
nentia fuit et in sanitate et infirmitate con-
stanter mirabilis. Habemus de venerabi-
li paula cui in vltima qua obiit egritudine
sibi p[ro]suaderi non potuit vt vino modico
vteret. Proinde discretiores ciboz reuel-
lit Bernard[us] in omelia. xxx. sup. canti. Et
multa in hunc modū relicta sunt a sanctis
et celeberrime disputata. **D**eniq[ue] veri-
tas hui[us] cōclusionis/ex deductione sequen-
tium velut ex nubii[us] obiectarū depulsionē
magis elucescet.

Ita scda cōclusionē vnū supponit:
q[ui] dabilis sit casus in quo frat[er] car-
thulien[us]. etiā p[ro]fessus/ obliget vesci carni-
bus et alius sibi ministrare teneat. Sup addi-
tur ad hoc q[ui] istud nō obuiat rōnabilitati
legis antedictę. Probat suppositū in casu
necessitatis extreme qm̄ dabilis est casus

infirmitatis/vbi medicoz exptoz iudici-
um/et scia fratris infirmatis/et alioz sibi
ministrantiū/ dictabūt q[ui] ipse egor[um] absq[ue]
dubio moriet[ur] si non adiuet p[er] esum car-
niū. et edendo carnes cōualecat. **N**ec
satis esse videt ad negandū possibilitatem
necessitatis hui[us] extreme/ illud qd̄ scripsit
quidā medicoz/ingr[ati] Arnold[us] de villa no-
ua/p[ro] dissolutione dubietatis p[ro]p[os]ite. Sic
enim q[ui] in egritudine qualibet curabili/hu-
midū radicale sufficēter restaurari potest
per vitella ouoz absq[ue] esu carniū requisi-
to. Decuasio non vsq[ue]quaq[ue] sufficit. nec
difficultatis radicez euellit. Stabit itaq[ue]
q[ui] languēs de quo est sermo/omne abomi-
nabitur vitalem cibum p[ro]ter carnes. aut ius
earū. et p[ro]fertim vitella ouoz fastidiet. ita
vt comedere illa salubriter aut absq[ue] vomī-
tu nō valeat. **S**ed tamē ne cōtrouersia
aut calūnie materia in longū procedat da-
bo casuz possibilē/vbi aliquis carthulien[us].
etiā sanus/moriet[ur] absq[ue] remedio/nisi car-
nibus vti p[ro]sentiat. v[er]puta si deductus sit
in manus tyrannoz. vbi vel ex neq[ue]cia vel
aliūde/nihil p[ro]mitteret sibi offerri ad vescen-
dum p[ro]ter carnes. Querendū est ergo in h[oc]
vel cōsimili casu necessitatis. an huiusmo-
di carth. tenebit carnes comedere. et si sic.
habetur intentū. **S**i diceret aliquis q[ui]
potius eligere habebit mori fame. dicere
eundē oportebit et cōnti/ in seipm̄ manus
injiciet et erit suimet occisor. Juxta illud
vulgatū ambrosij Pasce fame morientē si
non pauidisti/occidisti. nec ad se min[us] q[ui] ad
alios p[re]ceptū hoc extendit. P[re]terea cō-
suetudo aut cōstitutio generalis ecclesie d[icitur]
non comedēdo carnes in die veneris/non
obligaret ad sui obseruationē in casibus
priorib[us] extreme necessitatis: imo nec ex-
cusaret aliquē ab homicidio. qui cū possit
saluare vitam p[er] esum carniū/ se vel alium
mori spontanee p[ro]mitteret abstinēdo. Se-
cludendo tamē semp casum grandis scan-
dali in fide. de quo dicit postea. Porro de
votis idem est argumentū. **E**st autē fun-
damentū radicale p[ro]p[ri]e rationis in hoc.
qm̄ a lege diuina/ nulla lex aut obligatio
pure humana. potest absoluere aut excipe-
re vel instituere q[ui] non obseruet. Sed hec
est lex diuina. Non occides. A qua lege/
non legitur per aliquod aliud diuinū ius
facta exceptio ista. vt pro obseruatione cō-
stitutionis aut obligationis pure hūane

Tractatus

supuenientis/cā transgredi liceret. et se mo-
ri sinere fas est. **U**nde reclusus aliquis/ q̄
vovit non egredi/ videns aliquē in extre-
ma necessitate famis aut piculi mortis/ si
non exeat et succurrat cum possit/ pro occi-
sore criminabit. quāto magis si subimet in
articulo mortis vel talis necessitatis sub-
uenire cōtēpserit. **P**roinde cōfirmatio
eorū que dicta sunt sumit ex hoc q̄ nulla
cōstitutio/ p̄ra caritate potest robur obri-
nere. qm̄ lex pro caritate semp̄ fert dū bene
fertur. q̄ est p̄cepti finis et plenitudo legis
fm̄ aplm̄. Est autē contra caritatē/ cum in
deteriore vergit exitū/ se vel alium dimit-
tere mori modis tactis/ quādo ex cōcessio-
ne divina licitus ad vitā patet exitus. De
niḡ p̄ceptū inferioris seu p̄stitutio/ p̄iudi-
care possit p̄cepto superioris. dei videlicet
subennis. ne quis se perimat. qd̄ q̄ falsum
sit nō videt nemo. **O**bjiciet forte aliq̄s
de machabeis qui prius elegerunt horri-
dam mortem perpeti/ q̄s carnib; suillis ve-
sci. **S**imiliter de quibusdā alijs in veteri
testamento et nouo. qui vel ad exemplum
virtutis. vel ad evitandū dei iniuriā. vel p̄
castitate seruanda. aut in vltionē inimico-
rum vt samson. semetipos p̄merūt. **S**z
ad multa istoz/ responderet Aug⁹. diffuse. i.
de ciui. dei. **Q**ui⁹ finis finalis est. q̄ nisi ex
reuelatione divina/ aut ex speciali in sin-
ctu dei/ dispensante/ habet enī de⁹ potesta-
tem vite et mortis/ nō potest quisq̄ man⁹
licenter sibi injicere. q̄suis de castitate ser-
uanda specialior est difficultas/ que tange-
tur inferius. De machabeis in sup̄ alia est
ratio. qm̄ lex diuina/ ipsos tūc obligabat
non comedere carnes porcinas. **I**deo fa-
tendū est/ q̄ citius mortē q̄ esum talem de-
bebant eligere. **N**on enī transgrediēda est
lex dei/ pro corp̄alis vite saluatione. **S**ec⁹
est nūc vbi talis legalis observatio cessat.
Secus p̄terea vbi non cōsurgit obligatō
nisi ex cōstitutione pure humana. **I**ntelli-
gite vigilanter q̄ dico de cōstitutione pu-
re humana. **S**unt enī quotidie leges de
malefactorib; occidēdis. sed nō sunt solū
humane. imo fundamentuz principale et
auctoritatis robur/ sortiunt̄ sa lege diuina
iubente vt populus suus tollat maluz de
medio sui. et mēbrū qd̄ scandalizat abscin-
dat. **N**olo tamen dicere/ q̄ iudices possint
pro quolibet peccato/ ad arbitriū suū licē-
ter mortē statuere. aut statutā infligere. sic

de furto mere simplici/ deducit quidaz do-
ctor. **C**eterū lex diuina habet. **N**on for-
nicaberis. nō piurabis et similia p̄cepta.
Idcirco quāntūcūq̄ posset aliquis prolo-
gare vitam suā per fornicationē aut p̄ piu-
rium/ nullus ad talia consentire debet.
Sed instabit aliquis rursus et dicit q̄
omnia vota et leges omnes de quib; loqui-
mur/ fundant̄ in lege diuina. in hac scilicet
Redde altissimo vota tua. **E**t humane in-
stitutiones in illa auctoritate p̄latis data.
Qui vos audit me audit et. **E**t itez. **Q**ue
dicunt facite et. **R**idē q̄ in talibus votis
aut legib; positūis. **I**sta semper exceptio
subintelligit̄. nisi vbi cōtra dei superioris p̄-
ceptum cuius finis est caritas/ militarent
Inde emerit consiliū istud. **I**n turpi vo-
to/ muta decretū. **N**ō si aliquod votū fie-
ret aut aliq̄ lex iuberet ab hominib; absq̄
omni exceptione tali expressa vel implici-
ta/ irrationabilitatē manifestam et non to-
lerandā/ lex et votum p̄tineret. **Q**uo pacto
sic/ quonia; euenire possent casus/ qui legē
dei in sui obseruatione violarent. put sup-
ponit declaratū esse satis. **E**t arbitror illd̄
quod in hac scda cōclusionē supponi dice-
batur/ dabile esse scz casum in q̄ frater car-
ib; sibi. etiā p̄ofessus/ obligaret vsci car-
nib; et alius sibi ministrare teneret. **E**t iste
casus est necessitatis extreme. seu per infir-
mitatē. seu p̄ p̄is aut locis aut tyrannidis
importunitatē contigerit. **I**sta in necessi-
tas quo pacto posset forsan nō sp̄ obliga-
re ad vtendū carnib; p̄sertim in casu gran-
dis scandali. sequens cōclusio declarabit.
Nūc accedam⁹ qd̄ reliquū est in hac cō-
clusionē argumentis stabilire. vt declara-
mus ea que dicta sunt sup̄ isto casu necessi-
tatis extreme/ nō obuiare rōnabilitati le-
gis vel statuti carib;. de nō comedēdo car-
nes. **P**ro quo rememorādū est/ q̄ ad h̄
nullū votū exp̄ssum h̄nt. sed est dūtaxat q̄-
dam ordinatio siue institutio positua. ne
hoc quisq̄ eoz p̄sumat attētare. qd̄ si fece-
rit/ subiacebit discipline ordinis. et certas
penas illic exp̄ssas sustinebit. **E**t ita fuisse
olim institutū apud quosdā alios ordies.
vt apud fratres p̄dicatores sub pena car-
ceris referēte quodā accepi. **A**ddē vñ
circa qd̄ p̄sens difficultas versat̄. et quod p̄-
cipue causat apud nōnullos scrupulum.
Fateor itaq̄ q̄ null⁹ casus in ordinatione
predicta excipitur. neq̄ casus infirmitatis;

neq̄ alterius necessitatis extreme. **Q**ue exceptio si facta fuisset/ apponeret plures digiti or̄i suo. q̄ nunc in ordinationem talē oblatrant. **S**ed respondeo: q̄ exceptio hāc addere nequaquē oportuit. imo nec cōgruū fuit. **Q**uod non oportuit ostenditur p̄io q̄ lex naturalis et diuina sufficienter excipiunt. **A**nuqd̄ leges omnes tam ecclesiasticę q̄ diuine/ q̄uis ferātur vniuersaliter. suscipiunt tamen exceptionem. put̄ a pho. traditur. et ex earūdem inspectione cognoscitur. illam vero exceptionem cōtinuo ad legem subiungi/ nulla est necessitas. s̄ nec eiusdem expressio requirit̄. **Q**ue est ratio? **Q**uia plerūq̄ hoc est impossibile. **M**irum et plerūq̄ sup̄fluum p̄pter numerosas et infinitam particularium circūstantiarū emergentium varietatem. **R**ursus exceptio que sufficienter datur intelligi aut aliunde satis trahitur nō eget exprimi. **S**ic ē de casu extreme necessitatis respectu legis aut cōstitutionis de qua loquimur. **T**rahitur quippe talis exceptio a lege diuina et naturali quantum sufficere debet. **Q**uoniam per similitudinē ad alias leges conditas/ vbi similes subintelligunt̄ exceptio/ nes/ instruitur quilibet etiam parum doctos ita posse et debere fieri circa institutōnem presentem/ quantumcūq̄ generaliter lata sit. dummodo illam que subintelligenda est exceptionem per expressa verba nequaquē excludat. **S**i enī diceret cōstitutō illa/ q̄ in nullo casu/ etiam cuiuscūq̄ necessitatis extreme liceret comedere carnes sub mortali peccato. nescirem fateor cōstitutionē istā ab iniquitate defendere. **S**ed ita non esse docet textus institutionis quē inspexi. vbi nec obligatio fertur sub pena peccati mortalis. sed solummodo sub pena discipline ordinis. **N**ec etiam casus talis necessitatis extreme secluditur. **I**nterrogati siquidē eorū aliqui excellentes viri p̄ me ipsam/ quid agerent vbi in deserto aliquo vel carcere nihil haberent p̄ter carnes ad vescendū? **R**esponderūt se comesturos fore absq̄ omni scrupulo p̄iusq̄ se mori pmitterent. **A**udite narrationem. **C**ontigit vnū ex carth. dum equitare/ in tantam semel famē et sitim incidere q̄ de sanguine equi sui biberet ne periret. aliud quippe q̄ tunc sustentare non habebat. **D**elatum fuit hoc ad reliquos fratres/ qui necessitatez circūspecte attendentes que legem nō ha-

bet/ eundē absq̄ disciplina vel quauis pena velut innocuum susceperūt. maxime q̄ sufficienter constare poterat omnibz de necessitate sua. alioquin fortassis subiacuisset discipline ordinis. non quidē ex culpa propria. sed ad euitandū scandalū aliorū. ne deinceps licentiā et exemplū alij traxissent ad comedendū carnes pro libido. **D**e ruisset autē frater ille/ illam disciplinā ordinis humiliter et innocenter tolerando. quē admodū sentiunt doctores de illo qui per ecclesiasticā censurā cogere tur habitare cū illa que ad veritatez non est vxor sua legitima/ quāuis ita decerneret ecclesia. q̄ non de occultis sed de manifestis determinat. **C**asus alibi est exp̄ssus. **S**ic dico. q̄ non esset quāq̄ incōueniēs/ innocentē carthusiē. pro esu carniū aut earūdem ministracione/ discipline ordinis ad aliorū terrorem et regule inuiolabilitatē subiacere.

At uero dicit aliquis. **C**ur non exp̄ssus est et exceptus casus iste necessitatis extreme? **D**ici iā et repeto. q̄ illud fieri nō oportuit vt probaui. imo nec cōgruū apud eos fuit vt deduco. **S**ensus certe hominis q̄ proni sunt ad malū ab adolescentia quātūcūq̄ in freno et chamo constringant̄. vix edomari p̄nt quin effluant et effrenes fiāt. **D**um ergo paruula eis aperitur rimula licentie/ aut frenum eis tantisper laxatur/ fiunt confestim occasione assumpta ex ipsa licentia deteriores. **O**mnes enī deteriores sumus licentia vt comicus dicit. **Q**uāobrem si casus aliquis fuisset/ in institutione prefata cōcessus exp̄sse de comedēdo carnes. formidandū erat ne paulatim succedentibz tempibz magis ac magis dilatata fuisset et extensa h̄mōi licentia. et tandē pl̄ ad voluptatem q̄ necessitatez deseruisset. **T**otum hoc declarabūt amplius sequentia. et experientia teste defenditur.

Tertiam postremo conclusionem **A**posui q̄ abbreviatio vite corporalis/ aut sanitatis debilitatio/ non tollunt rationabilitatem prefate legis aut statuti. **N**on penitus inutiliter tractantur hic esse arbitror et declarandū/ quem admodum licitum est agere multa siue temporalia siue spiritualia sint/ per que et in quibus abbreviat homo vitam suā. aut infirmitatis debilitatem incurrit. **S**cludo tamen in primis q̄ int̄rio talis hominis citius nature consumentis cursum

Tractatus

Id est periodū etatis sue/ non seraf directe et immediate super eo quod est abbreviata/ re vitam suam. vel corpus in egritudinem trahere/ tanq̄ super sine principali. aut q̄ non fiat pro sine prohibito ⁊ nequā. quē admodum multi desperatozū ⁊ fortunas suas ferre non valentiū/ fecisse leguntur. ⁊ vt stoycorum error facere consulebat. In hoc siquidem casu tales grauiter peccant et per leges merito debonestantur. Dic habet quoq̄ veritatis locum illa Hieronimi sententia. q̄ non refert si quis per immoderatam abstinentiā se paulatim interficiat/ aut subito. ¶ His premissis probō quod assumptum est. Licere scilicet plerūq̄ abbreviare vitam suam/ in varijs occupationibz studijs ⁊ artibus. ¶ Ad oppositam enim assertionem sequuntur absurditates innumere. inter quas illa non mediocris est. q̄ quilibet teneretur vacare studio medicine. aut medicozū consilijs atq̄ regiminibz continue vti deberet. Quare sic? Constat nempe q̄ ex ignorantia medicinarum preseruariarum ab infirmitate. ⁊ conseruariarū sanitatis. et omissione insuper medicinalis regiminis irruimus in crebras egritudines. et vite abbreviationem incurrimus. ¶ Rursus quilibet obligaretur desistere ab operibz et actibus/ ex quibus veniunt cōmuniter debilitatiōes in corpore. ⁊ eiusdem corruptio velocior su bsequitur. presertim dum tempora sunt intemperata/ ⁊ ex nimio gelu vel estu feruendo discrasiant armoniam debite sanitatis. ¶ Quid proinde? Sic certe agricolē colere terram. opilio pascere gregem. vindemiator vvas colligere. ruralis falcare fenem vel segetes/ cursor legationem exple re/ desisteret. Et ita passim in omnibus huiusmodi penalibus operibus ⁊ debite vtilitudini non parum aduersis/ valebit argumentū. ¶ Ceterum posito isto: ꝑdem narentur omnes diuites qui delicatis ac preciosis alimentis/ non occurrant morbis pauperuz. si semper modis omnibus licitis et possibilibus/ sit sanitas in se vel alijs de necessitate seruanda vel egritudo pellenda. ¶ Porro cui dubium esse potest quin militaris exercitatio secum plurima accumulēt corporis incommoda. nunc in ipso belli apparatu. nunc in tentorijs aut castris. aut sub diuo. demum in ipso hostili conflictu. Quis neget in his abbrevia-

ri vitam multipliciter corporalem? Quid enumerem labores estus frigora famem sitim. curas. vigiliās. et vulnera. quibus ipsa plerūq̄ vita funditus extinguitur? Quis tamen dixerit propter hec repelli a militando reges et alios reipublice rectores tanq̄ iniuste agant et in seipos manū iniiciā. ¶ Deniq̄ de ipsis mercatoribus quid dicturi sunt nostre positioni aduersantes. d̄ quibus ait Flaccus. Impiger et tremos currit mercator ad indos. Per mare pauperiem fugiens per sara per ignes. Quis non videat q̄ tam ipsi q̄ innumerales huiusmodi. hec et similia agendo patiendozq̄ vitam abbreviant? Quis nesciat q̄ egritudinibz varijs atteruntur. Verū tamen spalia solūmodo numeramus/ ꝑ quibus adipiscendis. cōseruandis aut recuperandis/ non dico infirmitati sed vite periculo et morti/ licenter nos exponim? ¶ Concludamus igitur arguentes a minori ad maius q̄ pro bonis spiritualibus adquirendis. cōseruandis. aut recuperandis seu restaurandis. vel pro malis depellendis/ non est quolibet illicitum vel irrationabile similia perpeti. Quāobrem ipsi carthusien. p̄nt subijci regule vel statuto/ ad cuius nihilominus obseruationem/ sequitur quādoq̄ abbreviatio vite corporalis vel debilitatio sanitatis incurrit. ¶ Sed opponet forte scrupulosior aliquis ⁊ queret. si liceat omnino medicinam spernere? Si preterea in enumeratis temporalibz exercitijs/ fas sit qualitercūq̄ ⁊ quocūq̄ vitam consumere. Et si sic dicatur sicut dictū fuisse videri potest/ licebit cuiilibet absq̄ vitio temprandi deum/ omnibus se ꝑculis morbozū ⁊ mortis improuidum obiectare. Istud vero nondum quisq̄ dixit. Respondeamus dicentes. q̄ in p̄senti materia sicut ⁊ in reliquis omnibus/ obseruare conuenit prouerbijs illud poeticum/ a Terentio cōmemoratum. Ne quid nimis Quod Oratius plus expressit dices. Est modus in rebus sunt certi deniq̄ fines. Ultra quos citraq̄ nequit consistere rectum. Hoc dicit phus describens virtutem esse in medio. non quidem indiuisibili. sed in certa latitudine prout est signum ad sagittam. ¶ Quero qualiter accipiendum sit medium huiusmodi/ si quisq̄ vltius pergat inquirere? Respondeat pro me idem phus q̄ medium illud est quo ad nos ⁊ vt

sapiens iudicabit. Neq̄ enī potest aliter sub generali regula vel arte notificari tale mediū. Idcirco virtus quā multa gignit experientia/certius q̄ ars sola/tale medium coniecturat. Et q̄ attendit particulares circumstātiās omnes/darius et solidius operatur. quāq̄ ars et doctrina multā afferat cōmoditatē. virtutis exercitiū querētib.

Sufficit ergo nobis p̄ nunc verificasse id q̄ assumptum est. et ostendisse q̄ mediū sobrietatis et abstinētie in proposito nro non sic indicabitur a sapiēte q̄ omnino debilitatio corporis et omne discriminē mortis: seu male valitudinis/euitetur.

Sed veniamus ad bona spūalia. bona virtutum: postq̄ locuti fuimus de bonis spūalibz vbi longe minus videretur excusabilis p̄ adq̄sitione earūdeꝝ/abbreviatio q̄ntalibet vite corporalis. Enumerem⁹ ergo aliquas radices causas vel rōnes spūales/pp̄ter quas licitū ē vite huius moribūde detrimentū subire vel pati. **E**t primo quidem ad obediendum deo. Deinde ad satisfaciendum pro peccato. Rursus pro iuuamine caritativū proximi. **P**eterum pro euitatione grauis scandali. Porro ad adquirendum virtutes in se vel in alio. **E**t ad extremum pro extirpatione vitiorum et carnis ad spiritum subiectione. **C**onstat enim quo ad primum q̄ obedientia potest licite impare vt homo subeat mortem corporalem pro fide sustinenda. exemplo martyrum. vel vbi deus homini reuelaret. quē admodum de samsonē et alijs multis sentit Augustin⁹ de ciui. dei. **H**abet enim deus vite et mortis imperium. **A**ddo adhuc q̄ etiam vbi non obligaretur quis seipm̄ prodere qui queritur ad necem quoniam xpianus est. potest tamē in casu/publicis tyrannozū aspectibus p̄sentare se/et spontaneē morti tradere se. in attestatiouem et laudem fidei sue. **S**ic enim plures et martyribus fecisse narrantur. qui vel non cesserunt persequētibus. vel eos cum potuissent/ nulla vi a se repulerunt. vt sancta legio Thebeozū. aut deniq̄ veritatem eis inuitis et furentibus/vltro publicauerunt. **A**t tamen necessaria est in hoc loco consideratio particularium circumstantiarum et vinctio spiritus. docens quando tybi hoc fas existit. **S**i enim hoc fieri semper liceret/nec fugiss; christus nec dixisset apostolis. **Q**um vos persecuti fuerint in vna ci-

uitate/fugite in aliam. **S**ecunda ratio sicut et sequentes/rei accōmodabilior est quam agimus. **S**atisfactio itaq̄ et iusticia/sepe iubet multa fieri/per que abbreviationem sequi vite perspicuū est. **V**ideamus hoc in iusticia forensi. et penitentia publica. tam in carceribus q̄ in alijs vindictarum et punitionum modis innumeris. per famem. per sitim. nuditatem. cilicium. verbera. exilium. reclusionem: in aere pestilenti et feculento. et per similia horum pro peccatis enormibus. **I**n foro etiam penitentiali quotidianum est. **E**t quis in dubium reuocat/quā liceat istas punitionum afflictiones/ deuota voluntate suscipere. et susceptas/pro satisfaciendo iusticie et deo pro peccatis laudabiliter tolerare. **E**st quorundam opinio de condemnato iuste ad mortem/per suspendium p̄ carcerem aut famem / q̄ potest absq̄ delicto subterfugere/ si nihil obstat euasioni sue. cuius oppositum/non improbabiler tradunt alij dicētes q̄ manere tenetur. ne violet iusticiam et sententiam publicam in se latam. **N**ihilominus quocunq̄ modo se habeat veritas de obligatione ad vnū istorum vel ad alterum/neminē dubitare arbitroz quin condēnatus aliquis talis ad extremū supplicium/meritorie posset nō fugere/cum pateret exitus liber per negligentiam custodum. et potest vltro subire et expectare sententiā quam scit a se meritam et a iusto iudice fulminatā. **S**ed et videri posset non esse penitus improbabile/hominem criminōsum/ posse adiudicari vt seipsum per se puniret quē admodum per alios iustissime fit. siue per mortem siue p̄ famis inedia. **E**t hac consideratione forens et publice iusticie/rationabiliter colligitur iustificatio religionis cath. immo et alterius austerioris. **C**ur enī non poterit aliquis peccatoꝝ suoz et flagitioꝝ conficius/que demeruerunt mortem eternam. imo et temporalem si publicarentur. cur inquam non poterit talem rigorem vite/a suo iudice secreto cui confessus est impostum tolerare. aut consultum suscipere. quam q̄ multo minus preuideat se victurum et infirmitatibus fatigandum. **L**egat Joh. heremita montis synai. qui climacus dicitur. in illo gradu scale mystice. in quo d̄ penitentia loquitur. **R**efert profecto stupenda. et forte magis admiranda q̄ imitanda

Tractatus

super voluntario carcere quorūdam deus placare sibi volentiū. Ex horum p̄spectio ne sedula. liquet q̄s rationalis sit. p̄ peccatoribz/ carthusiensū in viuendo seueritas. imo ⁊ pro iustis. quatinus deo satisficiāt pro peccatis p̄rijs vel alienis. tempe miscōie. ne seuerius puniat incōpabiliter ille purgatorius ignis aut gehēna. **T**ertiam rationē assignauim⁹ caritatē erga p̄imum. Potest nimiruz caritas fraternalis imitatrix esse xp̄i. qui peccata nostra ip̄e tulit. ⁊ languores nostros ip̄e portauit. Sic venerabilis ⁊ sanctus paulinus Nolane vrbis ep̄us/ pro filio vidue duram seruitutem barbaroz sponte subiit. Sic venerabilis sanctulus/ pro diacono morituro semet prebuit mortis discrimini. Sic deniq̄ olim fieri ⁊ nunc in ecclesia quotidie p̄spicimus. Nam ⁊ ob hanc precipuerationem/ fuerunt religiones institute ad satisfaciendū pro peccatis fundatorū. ⁊ generaliter omnīū. Sunt nempe aliqui in statu plangentīū. sicut alij in statu actiuoz iuxta varietatē donoz si ⁊ officiozū corporis xp̄i mystici que distribuit sp̄s sanctus prout vult. Si fas ē ergo (sicut fas est immo merces magna) pro aliozū delictis satisfactionē in corpore p̄prio sustinere/ licebit vtiq̄ consequenter vitam in hoc exercitio breuiare. **L**audatur imperatoris illius iusticia ⁊ caritas. qui pro filio vidue ad excecationem ambozū oculozū ad iudicatio/ oculi vnius saluationem in filio proprio/ alterius oculozū suozū iactura redemit. **C**ollaudatur postremo illius amoris pac ⁊ vinculum insigne apud pb̄i losophos. vbi vterq̄ amicozū vicissim pro altero concertabat occumbere. Simile de virgine quadam Antiochena ⁊ milite tractat Ambrosius declamatorie. **C**ur ergo careant preconio ipsi carth. cur non magis attollantur laudibz super eozū caritate. q̄ quādoq̄ a proprijs peccatis immunēs ⁊ expurgati. nihilominus ferūt super se crimina aliozū. in abstinentijs et infirmitatibus plurimis. et quodāmodo animā suam pro alijs ponunt. **C**ollaudādi profecto sunt. obtreccatores eozū op̄probrio digni. presertim si ecclesiastici sūt. **N**az que impietas est/ eos illud in alijs inculpare quod suū deberet esse officium/ exercere scz semetip̄os in talibus abstinentijs et si non omnino taliter pro salute fidelīū

et diuina placatione promerenda ⁊ aduersis potestatibz debellandis. **N**az arma clericozū/ sunt ieiunia. plancus et lacrimae. **C**eterum in quarta ratione posuimus euirationē scandali. **P**ro quo nō dico mala valitudo sed ip̄a etiam mors sub eūda nōnunq̄ est. **A**udiamus ap̄lm. **S**i esca inquit scandalizat fratrē meū/ nō māducabo carnes in eternū. **S**it fm̄ hoc aliquid positus in vltima necessitate famis/ coram idolatris. non alijs cibis vesci permittunt cum q̄s idoloibz. nūquid non subibit talis prius mortem famelicus/ q̄s comedat in scandalum sue fidei. apud idolatras. aut apud fratres xp̄ianos simplices. si ex hoc esu pati scandaluz probabilit̄er formidetur. **P**uto insuper apostolum magis ad euirationem scandali pusillorū q̄s ad p̄p̄iam corporis refrenationē aspexisse cum dicit. **C**astigo corpus meū et in seruitutem redigo. **C**ur hoc agis **P**aulē. **H**e inquit cū alijs predicauero/ ip̄e reprobis inueniar. **H**olo dicāt auditores mei. **I**ste plenus ventre/ de ieiunijs predicat. **I**ste repleta bursa aut arca argento auro ⁊ vestibus plurimis. frugalitatē nobis liberalitatēq̄/ ⁊ indumentozū p̄citatem suade re conatur. **D**edic⁹ est. curet primo seip̄m. **V**ideris hic magistri ⁊ fratres/ q̄s necessaria est amplior vite austeritas in p̄dicatoribus p̄latis ⁊ curatis q̄s in alijs. et si non ob aliud/ ad hoc tñ qz alioquin efficac̄ reddunt verbū suū. aut oblocutiones a subditis suis patiunt. **N**ec excusant penitus. q̄s uis edomitā sentiāt carnē suā. aut si ob inde pati vite carnalis dispendiū p̄mescāt. **A**raducam⁹ nūc ad rem que tractat rōem h̄mōi. **S**it aliquis carth. vir p̄bat⁹ in vltima egritudine cōstitutus/ a qua liberabitur si carnis vtaf. ⁊ sciat hoc ip̄e seu per reuelationē seu p̄ medicozū finalē attestationē. seu qz tale est suū dictamen p̄scie. **A**diuertat nihilomin⁹ quē ad modū veri simile est/ qz comestione sua/ fratres alij v̄l p̄sentes vel absentes ad quos fama volauerit scandalifabunt. tum qz insolitū ē. nū quia nō sufficienter erūt informati de casu necessitatis sue extreme. **D**eniqz qz tēptabuntur vehemēt̄er ad exemplū illius assumere sibi carnes in cibis. etiam preter et extra necessitatē extremaz. **F**ormidabit p̄inde vir h̄mōi non absq̄ ratione/ ne rigor ordinis paulatim laxatus/ tandem fundit⁹

evanescat neq̄ remedij loc⁹ habeat. Que ratio: quia nimiruz semel lapsa religio (vt expti scripserūt) nunq̄ aut vix repari pōt. Noua facilius a fundamētis conderetur: p̄t̄ quēlibet sup hoc certū reddere aliena facta multarū religionū. que ab initio summe discipline fuerunt. sed p̄ licentias ⁊ laxationes primit⁹ modicas/deinceps maiores/in hanc tantā effrenationem corruerunt vt nihil plus abstineant a secularib⁹ nulla in silentio. in ieiunijs. esu carnium. et alijs disciplinis diuersitas inuenitur. in tantū quidem. vt apud multos stupor sit. si cum professionis sue ⁊ voti integritate ⁊ statu salutis/tales viuere arbitrent. **S** relinques alios sibiip̄is. Quero si carthusien. ille quē loquimur/teneatur aut salteziure possit in casu nostro abstinere a carnibus/dum talia pie recogitat. reuoluit ⁊ formidat. **E**stimo plane neminē sane intelligentium vnq̄ dubitaturū/quin hoc possit. ⁊ plures spero dicturos fore q̄ ad hoc pro scandali vitiatione obligatur. **S**iqui dem plus est anima proximi q̄ corpus/p̄ prium aut esca. Quanto plus ergo estimā de sunt tot anime p̄sentes ⁊ future. imo tota carthusien religio. tota seueritas. totaq̄ disciplina. **U**t quid probatus vir/pro modicis vite diebus iam velit nolit pituris/tale religioni sue discrimē afferret. **U**t qd̄ preterea pro restauratione membri pereūtis ⁊ paulo post necessario deserturi/totuz corpus mylticum in ceteris saniorib⁹ mēbris detrimentū patietur. **Q**uomodo dabit totum vite florem pro fratrib⁹ iste/q̄ tanta cupiditate particulam egram ⁊ marcidam/cum eorum nocumēto retinere conatur. **N**on est ad extremū fidus miles et strennuus ille/ qui plagas suas statim resoueri aut sanari querit/ cum totius sui exercitus deordinatione periculo vel strage. **P**uto certe gloriosus ille confessor martinus/non fecisset in hac re scrupulum. qui suadentes corpus in vltimo agone constitutum/ stramentis mollioribus consoueri/magna grauitate cōpescuit. **S**inite iniquiens fratres sinite. **E**go si aliud exemplum vobis relinquo/peccauit. **E**sto q̄ homo singulari voto perpetue alicui⁹ abstinentie constrictus/soluere illud pro vltima necessitate deberet. **E**sto similiter q̄ carthusien. aliquis ad hoc teneretur vbi sufficienter sibi constaret de nullo subsecu-

turo fratrum vel ordinis scādalo: **N**ihilominus quia rarissime ⁊ quasi nunq̄ circūstantie tales pariter cōcurrūt apud carthusien. potuit cū omni rationabilitate ferri suuz generaliter de non comedēdo carnes statutū. **N**ouissime sermonē abbreviat⁹ tractemus simul postremas duas rationes. acquisitionē sc̄z virtutū. ⁊ exterminium vitioꝝ. propter quas debilitare corpus ⁊ abbreviare vitam/plerūq̄ fas est. ⁊ aliquando necessitas. **P**roposuit salomon a vino abstrahere carnem suam. vt animam suam transferret ad sapientiam. **D**aniel ⁊ ceteri p̄phetarū vt diuinis reuelationibus essent idonei/pene sup̄ vires corpus sub abstinentia macerabant. **A**mpius tradunt in cōtemplationib⁹ experti non posse animā ab egypto tenebrose carnalitaris nisi per desertum fortis cōtritionis carnalis. corp̄alēq̄ abstinentiā faciat non solum a sup̄fluis sed a multis etiā necessarijs. **A**d hoc traduci potest etiā illud **B**reg. **N**emo potest app̄hendere qd̄ supra ip̄m est. si prius nescierit mactare quod est. **B**ernard⁹ hoc in seip̄o ⁊ p̄prio corp̄e expleuerat. qui p̄ter hoc in egritudines perpetuas inciderat. **H**anc esse causam opinor p̄cipuā: cur tanta est raritas ipe nostro/eorum qui cōtemplationis arcē ascēdant ⁊ illic stent. **E**xigit quippe ad hoc/ sobrietas non illa t̄mō que seruat mandati ⁊ peccatum eximit. sed multo asperior ab initio atq̄ rigidior. **T**ribulationes itaq̄ corp̄is dilant animā ad sup̄iora. ⁊ ad inferiora ne dilabatur stringunt. **S**ic nō inueniēs anima vbi sue affectionis pes dilatef aut quiescat. quoniā inundauerūt a que tribulationis sup̄ terram sensualitatis/ regredi cōpellitur cū columba ad interioris arcaz quietis. **Q**ui vero ieiunij talis atq̄ tribulationū ceterarū asperitatē/ a se iugiter repulerit/mirabor si non expertus erit eleuate cōtemplationis. **A**rsi non assidue per ima serpet eius animus. contētus cōmuni mō cognitionis aliorū sicut a cōmuni ritu viuendi vel ad tempus non semet abducit. **V**idētis ergo quantū seruit cōtemplationis virtuti in qua felicitatē p̄hi posuerūt/ ipsa victus asperitas. **P**orro quid aget fortitudinis virtus. quid zelus animarū: quid spes. quid fides ⁊ caritas. vel vt ipse in hominib⁹ generentur vel genite conferuentur. augeant ⁊ roborentur. **E**stimo non

Tractatus

magnipēdent corporis iacturā / dūmodo per eā finis suus habeat. **C**eterū attende tibi quid debeas aīe sanitati et curatio / nī a vicijs. quādo vt corpus redimas / ferum patieris et ignē inquit Naso. **D**icerent aliqui. sed nō determino. q̄ p̄ euitatione doloris nimij aut deformitatis / fas est alicui morbū mēbrī incuratū relinquere: ex quo tamē morbo dimisso / breuiaret vita. **H**ec abbreviatio quāto rōnabilius tollerabitur ad euitandos dolores nō momentaneos sed pro vicijs puniendis sempiternos. **A**ddamus q̄ consuetudo naturaz imutat vsq̄ adeo / vt venenū cibī esse possit. **M**ultos iam audiui alteri religionis. quibz in egritudine vsus carnū cōceditur dicentes abominatiōe eis fieri et nauseaz si carnes gustent. **M**alūq̄ iugiter carere. tantū valet in eis cōsuetudo. quā p̄bs alteram dicit esse naturā. **E**sto deniq̄ q̄ ex esu carnū proueniret in casibz predictē necessitatis / plangatio qualiscunq̄ viuendi quis nouit si deterior ex hoc postmodum egritudo et lassitudo sequet̄. **A**udi simile. **E**ssent aliqui portiones quedam medicinales vtpote laxatiue satis idonee pro p̄senti statu patientis. dissuadent illis fidi medici. ne ex vsu talium / pigra et segnis in futurum reddatur natura. **S**ubinde credamus exptis. **A**sserentem itaq̄ audiui vnū de **A**rthusiensibz virum plane doctissimū. q̄ plures numero morerent̄ aut egrotarent in eorum religione / si carnibus vterentur. **C**ausam addebat q̄ vigilię et solitudo et quies ceteraq̄ deuotiōnis huiusmodi exercitia / digestiōnem impediunt. et ita cruditatem quāsdā in stomacho relinquūt. **A**ddo aliam q̄ vix aut raro / tempant̄. et sobrie / inter hec gule incitāmēta versarētur. **N**am cur ob aliud sapiens vnus medicorum dixit / plures occisos gula q̄ gladio? **Q**uod si nullus diceret / tamen experientia loquente cognoscitur. **E**t aliunde pretere rea religiosi et rurales a carnibz imo et a vino et a ceteris gule blandientibz cibis longe factis / senectam maiorem sepius attingunt q̄ alij voluptuose et opulente talibz enutriti. **P**reponderant scio ille que animam reficiunt cause quas diximus vt defendatur sobrietas. tamen ita loquendum fuit carnalibz qui carnalia p̄ferunt. **I**ta eorum iniquitatē mentiri sibi / docere debuimus. qui abbreviatiōne viuēdi alijs obij-

ciūt pro crimine / suā vitā frequentius et o deus quāto indecētius nequius et sordidius sua voracitate et ingluuie macrant suffocant et necant. **Q**uoniaz in multis escis (iuxta sapientis verbū) multa est infirmitas. **E**t fm̄ pprietatē virgiliani verbi. multos etiam viuos vinū somnūq̄ sepeliuit. **P**ostremo quid eradicatio viciōsarum libidinū in seipo feruentiū fieri suadet. qm̄ nonnulli quia occasiōne prestabat alijs luxurie sua pulcritudo / seipos lacerabant in facie. aut cum suis piculis ingentibz exules auferunt. **Q**ulgata est ioseph historia. necnon benedicti bernardi et similibum. **R**eperitus est mihi insup vnus sanctoruz patrum. qui vt elationem ex suis viribz cōsurgentem cōpesceret in anima / magnis a deo precibz obtinuit. vt demoniace passioni corpus subiaceret. **N**ō euagemur vltterius in materia latissima d̄ adquisitione virtutū et amissione viciōzū. stringatur sermo ad virtutē vnicā castitatis. et questionē questionē veluti clauū clauo retinēdamus. **Q**uero ab aduersarijs si vouere liceat perpetuam castitatē. **N**on ita impudenter desipiunt vt hoc negent. **N**on negabunt insuper quin dabilis sit casus necessitatis extreme / quo vela tyranno aliquo vel p̄pter abūdantiā obsceni illius humoris putrescentis (vt fieri potest) piculabit̄ vita eius qui vouit castitatē si nō sumat ab ope carnali remediū. **P**eto ergo si talis non dico fornicari vel adulterari sed m̄rimonialiter vxorem assumere / et eam carnaliter cognoscere possit et debeat. quoniaz hoc agendo diuturnius viueret vt supponitur. **S**i m̄ deat q̄ votū castitatis impedit m̄rimonium cōtrahendū / etiā in illo casu necessitatis extreme. **Q**uero primo **U**n hoc habet vt cū votū illud humana it̄mō voluntate emissum fuerit. ac p̄inde p̄cepto illo diuino nō occides quo pacto potest obuiare. **I**ta enim prius argutū est in sc̄da conclusiōne. **R**ursus potest sibi a papa cōcedi dispensatio cōtrahendi. qua dispensatione facta / nunquid vxorari tenebitur pro licito vsu carnali saluatiuo vite sue. aut si poterit subire mortem ne castitas sua virginalis aut vidualis depereat. **S**i primum nobis donent / cur non ita dicere possumus q̄ non obstante causa necessitatis extreme aut superioris auctoritate / potest perpetuo voueri certa sobrietas sicut et castitas.

Si vero dicant iuxta cōiorē opinionē/ q̄ talis etiā non vouens/ possit licite pati mortē pro p̄seruatione castitatis p̄petue. quāuis hoc pati nequaquē obliget. Velles desiderare vt nobis darent diuersitatis rationem in castitate et sobrietate. quare non vtrōbiq̄ erit similis hui⁹ diuini p̄cepti transgressio. Non occides. nunquid talis p̄seueranter castus ī casu nostro/ ita seipm̄ punere dicendus est interpretatiue. q̄ ad vī tam seruandā patet eidē licitus exitus per matrimoniū. sicut de p̄seueranter abijciente carnes nobis opponunt. **D**iceret for- tassis q̄ nulla est ponderatio digna conti- nentis anime fm̄ sapientē Vinculū in su- per matrimoniū non tempale est sed perpe- tuū et multa secū fert in cōmoda. Tribula- tionem inquit aplus habebūt h̄mōi. Ho- lo hic p̄nāciter p̄tendere. nec in alterutrā partem fix. 3. ferre sn̄ia. 3. nolo. qm̄ quicqd̄ dicat pro nobis est. Nam si mors p̄ castita- tis virtute tolerat/ vbi etiā sine delicto pa- teret euadendi libertas/ fas est p̄ virtutis adeptione vel p̄seruatione/ vitā non soluz̄ abbreviare. sed etiā vltro p̄dere. qd̄ hic p̄ bandū assumebam. **S**i vero mors vsq̄ quaq̄ declināda esset in casu necessitatis talis. et tamē votū castitatis nō indiscrete factum fuit quanq̄ talē casum non exeme- rit/ cōvincit similitudo q̄ statutū de absti- nentia a carnib⁹/ rōnabiliter factū vel latū est. etiā si nulla sit exceptione p̄ expressa ver- ba vallatuz̄ put in sc̄da cōclusionē dicebat

R **C**ōmmutecāt ergo obtrectatores qlibet cōtra sanctā carthuse sobrietatē. quin po- tius venerent ipam tanq̄ imitatricē Joh: baptiste abstinentiā. fm̄ p̄ntem lectionis nocte tertiū. tanq̄ insup̄ sanctorū patrū re- p̄sentans exempla atq̄ vestigia. **A**ceptet p̄terea. tanq̄ satisfactoria p̄ suis alienis. q̄ delictis ex magno iusticie atq̄ caritatis ze- lo. **C**ollaudet etiā velut p̄ficiens alijs ex- emplo et merito. **D**eniq̄ suscipiatur quasi generatiua virtutū. tam moralīū q̄ intel- lectualium et vitiosarū cupidinum poten- ter repressiua. **N**unc ad medicos cōuer- sus obsecro et obtrector eos p̄ salutē anime sue/ quatinus artem suā que est de meden- dis corporib⁹/ arti artium que est regimē animaz̄ nequaquē ope vel cōsilio dānabili anteponāt. sciant et obseruēt. qm̄ sicut ani- me corpus/ ita medicinā theologie et mo- rali scie/ sicut architectonice. subijci equuz̄

est seruire et ancillari. **A**d nullam idcirco sanitatem corporis/ medicus aspirare debet modis aut remedijs/ anime salutē contra- rīis. alioquin abicitur arte p̄pria. et deum in se et in proximo grauiter offendit. **C**au- tum ergo et virtuti consonū dent suis egro- tantibus. p̄sertim religiosi consiliū. **C**au- neant nedum sanare corpus alienum stu- dent. saucient animā suam et alienā. aut ne deo irato/ vtrunq̄ corpus et aīa pereat. **S**i altissimus et terra medicinā creauit si- cut affirmat sapiens/ non impugnent que- so deum per donū suum. **A**udiant medici eiusdem sapientis consiliū vt orent deum vt prosperent in manib⁹ opera eoz̄. **S**ic enim fm̄ eiusdem pollicitationē/ discipli- na medici per quā se suāq̄ artem deo subij- cit/ exaltabit caput eius. **A**d nouissimū nolo putet me aliquis p̄ dicta quecūq̄ p̄ce- dentia/ secludere velle discretionis virtutē in abstinentia vel seruanda vel assumēda. **S**cio itaq̄ et sic patres determināt/ q̄ ad deteriore exitum et cui minus est remediū/ trahit abstinentia indiscreta q̄ edacitas im- moderata. **D**ec autē discretionis virt⁹ nun- q̄ melius q̄ in humilitate et obedientia fr- uatur. dum videlicet p̄prios sensus deserit et alieno prudenti et exp̄toz̄ cōsilio/ p̄mpre- paret atq̄ subijcitur. **D**ec autē obedientia discretionis mater/ vbi meli⁹ q̄ in religio- num p̄fessorib⁹ locum habet. **I**llic inuigi- lat superiorū exercitata discretio. vt suā vni- cuiq̄ pro qualitate p̄ditōnis loci aut t̄pis abstinentiā limitet et mensuret. ne qd̄ pro diuino officio sancitū est/ tollat illud aut notabiliter impediatur. **S**ciunt q̄ corporalis exercitatio ad modicū vtilis est/ nisi p̄ q̄n- to iuuat pietatē que ad oīa valet. **S**ed **S** postulat a me forsan aliq̄s min⁹ instru- ctus. quid potissimū in abstinentia ne imo- derata sit prudens rector attendit. **R**ūdeo q̄ non labores. nō vexationes. nō proin- de abbreviationē istam vite corporalis. tantū cōsiderat/ quantū ne sensus efficiant̄ hebetes ac stolidi/ per excessiua in ieiunio aut fletu abundantia. et vt non ex p̄nti ra- tionis iudiciū euertat. sensib⁹ etenim vehe- menter lesis/ leditur exinde rationis vsus propter cōnexionē mutuā pro statu p̄nti sensus ad intellectū. **S**it p̄cedo quantū libet abstinentie rigor. dūmodo sana et in- tegra sensuum viuacitas et iudiciū ratio- nis imperturbatū maneat. salua erūt oīa.

An liceat grauato debitis

Atuero si cōtra hanc sensuū z rationis in-
tegritatem aliquis supior a subditis extor-
quet abstinentiā etiam in die veneris san-
cta. etsi nō pro impari potentia tolerandi
(qm̄ nō omnia possumus oēs) ille dissimi-
liter onera abstinedi diuidat singulis put
opus habent. **A**ffirmo q̄ iam non discre-
tor sed destructor. non tutor sed tortor ha-
bendus est. z tanq̄ pernicioza pestis decli-
nandus. **N**az quid fit in subito lesa semel
ratione ex sensuū p̄urbatione? **R**eddit si-
quidem hebes. asper. attonitus. z intracta-
bilis. velut aīal brutus. nec iam rōnis vsu
ducitur. sed furoris z insipientie cuiusdaz
bestialis impetu circūa gitatur z raptatur
Ruit postremo in hanc desperate p̄ditio-
nis foueam. vt sibi sapiens videat qui sto-
lidus est. se ducem esse vult qui cecus est.
et qui p̄ri inops est z salubris cōsiliū/ alie-
no p̄sus obedire recusat. **C**ur ita? qz iam
ambulat in magnis z mirabilibz super se.
Jamqz reuelationibz insolitis et miracu-
lis faciendis se cogitat idoneū. **J**am som-
nia. iam fantasias omnes portētuozas/ p̄-
visionibz autēticis acceptat. **J**am deniqz
nisi misereat ex alto deus proxim⁹ est cor-
ruere e monte illo ad quē angelus ascēdit
et descendit diabolus. **V**ideris q̄ necesse-
saria sit in rectoribz pia discretio z discreta
pietas. que subditos velut cithare cordas
nec mollescere nimis sinat nec lentescere p̄-
desidiā. nec supra modum tendat ne r̄-
pantur per stoliditatē z insipientiā. **P**p̄
profecto plenū difficultatis. plenū pericu-
li z multe vigilię. sed meriti grandis z lau-
dis excelsę. nec deerit pie postulanti bz vi-
ctio spiritus que docet de omnibus. **E**x
his ad extremū perpendere fas est. q̄ peri-
culosa sit indiscretis solitudo. quia cū ceci-
derint/ non habent subleuantē. **S**ecus in
religionibz bene institutis reperit. **N**ec
habui que dicerē super questione proposi-
ta de non esu carniū. quanq̄ breuitatis
amor/ quedam intacta z quedam inpra-
ctata deserere cōpulerit. **N**ec est laudabi-
lis z ab indiscretionē libera sanctorz patz
abstinentia. quaz etsi peccator z secularis
imitari non valeo/ aut non satis volo. ve-
neroz tamen in alijs. amiroz z colo. venerā-
dam insuper colendāqz libens denunciatio
et libera voce defendo. **S**pero equidez ex
hac pia sedulitate/ fructū orationū suaruz
mibi profuturū apud illū qui iussit ne gra-

uarentur corda nostra in crapula z ebrieta-
te. dñm nostruz **I**hm xpm qui est benedi-
ctus in secula seculoz **A**mē. **E**xPLICIT
Sequitur quedaz
propositiones excerptę de lectione cancel-
larij parisi. Anno dñi. **M**.ccc.ccc. apud san-
ctum **V**ictorem. occasione cuiusdam du-
bitationis in facto vnius militis carbu-
sensis.

Conuertamus nūc sermones
ad decisionē p̄dicte dubitatio-
nis l̄alis/ de vellicatione spi-
carum alienarū per discipu-
los xpi. an scz illic furti vera
ratio. z ex sequenti ad restitutionē fuerit
obligatio. **I**ntroducitur hec dubitatio qz
l̄alis est. **E**ryt inquisitionibz aliquibz no-
uiter factis fiat aliqua satisfactio. de obli-
gatis ex furto vel mutuo. si p̄ religionis in-
gressum sint imunes a soluēdo. **S**up-
ponam⁹ in primo descriptionē furti. **F**ur-
tum est contrectatio rei aliene/ inuito dño
Hec est succincta et generalis furti descri-
ptio. cui⁹ declaratio patere poterit ex corollarijs
sequētibz **S**upponēdo qz dominiū
rerū est duplex. vnum diuinū. aliud huma-
nū. **D**ominū est duplex naturale z ciuile
seu politicū. **D**e primo scriptū est de deo.
Domin⁹ vniuersoz tu es. **D**e altero dicit
apls qz oīa nostra sunt. **E**t xps. **P**rimum
querite regnū dei z iusticiā eius. z hec oīa
adiūcent vobis. **D**e tertio scribunt ipse le-
ges ciuiles z canonicę sicut etiā scriptura
sacra sepe p̄memorat. **P**rimū fundator
in titulo creationis z gubernationis rerū
Scōm in titulo caritatis z iusticie. **T**erti-
um in regulis legis ciuilibz z canonicę post
peccatū. **D**icam⁹ ergo veluti corollaria
de declaratione/ z declaratiua p̄secutione/ qz
deo approbante vel iubente detentionem
vel cōtrectationē cuiuscūqz rei/ nullū com-
mittit furtū ab eo qui talem se habere scit
approbationē. **S**ic excusant filij israhel
furto dñi spoliauerunt egyptios. **E**t intelli-
gitur dñi talis vti⁹ z mouet in hac spoliatio-
ne/ auctoritate legis diuine. non p̄pria libi-
dine rapiendi. **D**icam⁹ vltra. qz in abu-
su cuiuscūqz rei contra legē dei/ p̄mittitur
aliquo mō furtū. qz fit quedam p̄trectatio
rei aliene q̄ scz est ipsi⁹ dei. inuito eo. i. p̄tra-
dicente z vetante. **S**equit⁹ qz quilibet
iust⁹/ pōt vti re qualibet/ sine furto. et hoc

utendo fm leges ipsius caritatis. qz fm ea est dñs omnium omnia possides zc. Da op positi. iam fieret extra caritate. in cui? titulo fundat hoc dñiuz. ¶ Sequit qz omnis peccator qui abutit creatura / dici pot fur cotra quemlibet iustu. qz abutit re iustorum ipsis nolentibz huc abusuz. ¶ Sequit qz utens re que a nullo pro tunc possessa est ciuilliter / no est ex eo fur censend. qz qd nullius est occupati cocedit. ¶ Sequitur qz utens re qua quilibet habet p derelicta vl tanqz p derelicta fm interpretatone iuris / non est dicend fur. Et hic fundat ratiobilitas pscriptiois z iusta detentio rei q prius fuit aliena. Iusta in qua nedu in foro pntioso sed cocientie. ¶ Sequit qz utens re aliqua in casu necessitatis extreme / no est censend fur. quia no fit hic contractatio inuito dño fm iuris diuini z naturalis. imo z ciuillis interpretatone. Concedunt eni in casu necessitatis oia esse coia put in textu pnti sufficiter fundatum est. ¶ Sequit qz utens re modici precij q qsi pro nullo reputat / no debet cenferi fur. qz no iudicat qz dñs hoc no velit / aut no velit si hoc sciret. Attendit aut modicitas p cij fm psonaru z reru z tempoz z aliarum circustantiaru qualitate. aut fm iuris aut dictaminis recte rationis interpretationem quia qd vni parū esset alteri multū reputatur. ¶ Sequit qz apli non pmittebat furtum in vellicatione spicaru. qz res modici precij erat. eos in sup excusabat necessitas deniqz dño sciente z volente hoc fiebat. nā dñs oim ipe erat xps. ¶ Sequit qz detentor rei aliene / dñi no habet rem in sua potestate vt illā restituat. sed vel vi alterius vel aliunde factus est impotens. ille no dñi tunc detinere inuito dño. Ius eni interpretat qz dñs non debet velle obligare tunc istū ad impossibile pro tpe quo est sic impossibilitas. qz nec deus sic obligat ad impossibile legi aut diuine debent cetera conformari. Et hic fundatur quomō potest absolui in foro cocientie quis obligatus ex furto / absqz hoc qd statim restituat. dñi tamē habeat ppositum de restituendo tpe z loco iuxta qz aderit facultas in toto vel in parte. ¶ Sequitur qz detentor rei aliene / si non restituat illā dum restitutio cederet in p iudiciū z damnū manifestum creditoris / non est fur appellandus. vt si non reddat gladium furioso. Nam restitutio que pro

caritate instituta est / cotra caritate milita re no debet. ¶ Sequit qz detinēs rem alienam / detinet eā inuito dño fm iuris naturalis z ciuillis interpretatone / dñi habet sufficienter vnde statim reddat. differt nihilominus restitutionē in p iudiciū vel in dñi num eius cui debitor est. patet qz alteri facit qd no vellet rōnabiliter sibi fieri. Itē qz aliter paret illa q maxime seruāda pferēdaqz est ciuillis cocitatio / si pateret via defraudandi creditores. et si non redderet in casu tali vnicuiqz quod suū est. z hoc in toto vel in parte. Nec aut est fundamētalis ratio quare doctores z leges ponūt / qz seruus z obligatus ratiocinijs publicis / no pnt libere pferi z hec eadē in casu nostro se ostendit. nec valet allegatio de diminutione status sui. qz iam no esset status conseruatio. sed destructio z destructio / si ex bonis alienis fulciri quereret. ¶ Sequit qz sicut fama que est vita quedā ciuillis / non potest sufficienter pecunia mēsurari quia sunt diuersoꝝ generū. Et sapiēs bonū nomen plus amat qz thesaurū. sic iniusta ablatio fame / no p pte pntet sub furto sed excedit ipm. Hoc ptra detractores deo odibiles z ptra sparsores libelloꝝ p diffamatoriorū. Sic inferri posset de auferente vitā liberi hominis vel vxozē alterius. z ita de reliquis. ppter quod furtum p pte no dicit de illis sed de re que in possessionē cedere solita est. ¶ Sequit qz obligatus alteri ratione furti vel ratione pecunie mutate / no potest rōnabiliter se reddere scienter z sponte impotentē ad satisfaciendū vel soluendū. patet qz aliter peccaret ptra legem tam naturalē qz diuinā z humanā de restitutione ablatoz vel debitoꝝ. solutione et de reddēdo vnicuiqz quod suū est. z de no faciendo alteri quod sibi noller fieri. Nec valet hic allegatio qz ad frugē melioris. et altioris vite vult p gredi. qm no sunt faciēda mala / vt bona cueniāt. nec aliquis ditandus est cuius iactura aliena. ¶ Sequit qz obligatus p dicto mō / non vouet licite aliquid absolute vnde reddat ppetuo impotens satisfacere / no habita licētia vel p sensu illius cui manet obligatus. vel nisi aliud de pateat pbabiliter modus ad satisfaciendū potest tñ vouere sub p ditione vt quantum in se fuerit. aut alio tali mō. Patet quia reputaretur hoc sibi vel in fraudem vel in dolum. quēadmodum de seruis expresse

An liceat grauato debitis

leges cōdite sunt. Secus vbi nescienter et quādā bona fide cognoscere votū emittit re qd tunc apparebit dū ad insinuationes mali/protinus resipiscet. ¶ Sequitur qd obligatus vt dicitū est/nō est admittēd' ad professionē faciendā in aliqua religione. nisi religio. p se vel alios se obliget ad satisfaciendū pro sic profitēte. Et ita rationalis est et stabili iure tam diuino q̄ naturali et hūano fundata consuetudo que petit a p̄fiteri volentib' si liberi sunt et a debitis absoluti. Contra quā institutionem si professio querat fieri p fraudes vel dolum profitentis/religio manet libera vt posterius eundē abijciat. Si autem religio sic ipsum obligatus/ prece vel precio scienter admiserit. videt ad solutionē obligata iuris interpretatōne. et si facultas suppetat ad hoc cōpellenda. p̄sertim si quicq̄s a profitente suscepit. ¶ Sequit' qd taliter obligatus si voueat absolute vel profiteat religionem/ ipse nō ducit lege spūssancti sicut videtur dicere Ray. et sui sequaces. Nec ē in hoc minor rō. imō forte maior de obligato ad psonā singularē. q̄ de eo q̄ reipublice ligat' est. Patet qz spūssactus non instigat ad peccatū et ad furtū et ad agendū contra p̄cepta decalogi vel legis naturalis. vñ et talis professio esset oblatio deo de furto vel rapina et de substantia paupis quasi q̄ victimat filiū ante patrē. Et alibi. Ne qui edificatis syon in sanguinib'. Verū est qd obligatus reipublice vel ratione vsurarius vel aliunde/ potest in casu a gerente officium reipublice absolui vel licentiari. sicut potest fieri de obligato sub incerto. vbi restitutio vaga que in pios vsus habet fieri sola requirit. Et hic fortassis fuit intellectus aliquoz/ qui oppositū ad ea que dicimus vili sunt posuisse. ¶ Sequit' qd obligatus modo dicto/ vouens intrare religionē/ debet differre voti executōez/ quousq̄ creditorib' satisfecerit. Patet qz alias impletio voti/ vergeret tūc in deteriore exitū. sicut dicit doctores de habēte patrē in necessitate constitutū. cui prius tenet provide re de necessarijs q̄ votū religionis v'l emitat vel emissum adimpleat. ¶ Sequit' qd obligatus modo dicto plus impedit stante tali obligatione religionē intrare/ q̄ obligatus alteri solo voto vel iuramento. Patet quia si quis iurasset sponte dare alteri centū florenos et vellet intrare religionem

posset hoc facere nō soluendo centum florenos. quia mutaret iuramentū vel votū in melius. Secus est vbi cōsurgeret obligatio aliunde ex furto vel pecunia mutata. Et fm hoc forte possunt concordari doctores aliqui qui videntur contrariari in hac materia. specialiter Sanctus Thomas scōda scōde questu. vlti. ¶ Sequitur qd obligatus ratione furti vel cōmodati/ si nō habeat vnde reddere de bonis. tenetur per industriam aut laborem suū si potest/ adquirete vnde satisfactōne possit implere. etiam vbi viuendū esset in statu longe inferiori quā status religionis existat. Non enim omninū est volare ad alta montana consiliorū/ impeditis hac vel illa occasione alis ad hoc requisitis. Alioquin. cur nō similiter poterit seruus ratiocinijs publicis obligatus religionem libere profiteri. vel ad sacros ordines promoueri. quod tamen omnes negāt. ego nō satis intelligo dissimilitudinis rationē. ¶ Sequit' qd si neqz de bonis suis neqz de industria sua/ poterit iste sic obligatus vnq̄ satisfacere. vel in toto vel in parte et hoc probabiliter appareat. ipse potest auctoritate vel de licentia iudicis publici/ religionem intrare. Patet quia potest cedere bonis suis eadē auctoritate. quoniā inanis esset actio quā inopia debitorum excludit. Et hoc intelligendum adhuc videtur/ vbi persona est libera. et vbi non currit lex vel consuetudo qd non habentes vnde soluant/ luant in corpore. Quemadmodū habemus in illa muliere. cuius duos filios creditor rapuerat ad vendendum pro satisfaciendo sibi. Et sic forte accipitur illud sapientis. Qui feneratur mutuum/ seruus est feneratoris. Obligatur enim talis ad laborandum etiam personaliter vt pateat sibi facultas ad soluendum. Nec debet sibi fingere leuiter qd in laborando patiat' detrimentum salutis anime sue. Nam in religione forsitan ex obedientia magis habebit circa publica et male allicienda/ laborem exercere. Similiter nec valet allegatio qd liber est. et qd persona liberi hominis non potest pecunia compensari. quoniam talis in casu sic se seruum fecit. qd non solum potest in carcerem trudi sed vita priuari sicut suspendia docent furum. Rursum notetur historia vidue que venit ad Melizeum dicens. Ecce creditor venit vt

Tollat duos filios meos ad seruendum si-
bi. quarti regii quarto. **S**equitur q sic
obligatus ut dictu est si facit aliquid vnde
renunciet bonis sue successione. aut si di-
stribuat bona vnde pauper et inhabilis p-
petuo ad soluendum remaneat. facit quide-
stulte et iniuste aquod deum et fm conscientia
nihilominus apud foru publicu poterit
hec renunciatio seu distributio quandoq-
valida reputari. quia nec fertur iudiciu ta-
le nisi de manifestis. nec impbant illic ea
que non possunt de fraude seu dolo conuin-
ci. Et h est laqueus valde magnus. si talis no
inuenerit hoies esse bone fidei illos quib-
bona sua credendo vel donando derelict-
Postulat tamen equitas communis et bo-
na fides publica. vt talis apud iudices re-
leuationem aliquam sup hac querela si ad
eos deducta fuerit inueniat. **P**rimo qz ta-
lis non erat vsquequaq- liber vt faceret de
re sua quod volebat. cum maneret obliga-
tus ratione furti vel mutui. **D**einde. talis
si professionem attenuauerit facere. no eo
ipo perdidit ius succedendi ad hereditate
iure propinquitatis euenientem. cuz p-
fessio nulla fuerit. ipo iure. presertim reclama-
te. et contradicente rationabili consuetudine
religionis sibi notificata et exp-ssa. et ex co-
sequente deficiente consensu mutuo religio-
soz. quem ad hoc requiri nemo dubitau-
rit. **S**equit q si obligatus hoc modo
religionem vouerit fraudet creditores suos
facit quidem stulte et iniuste. **V**idet nihil-
ominus eidem psulendu q vota religionis
quatu poterit etia foris manens impleat/
laborado apud creditores et alios. q liber
fiat mundo. ac deinde subiiciat collum su-
um christi iugo. **P**rima pars nunc dedu-
cta est. et patet aliunde p- spicua ratone. qm
tota vna religio non debet minori gaudere
privilegio/ q- aliquis ad religionem illa
admittendus. sed religio illa manet semp
obligata ad solutionem debitoru que contra-
xit. nec excusat eu pfectio vite iam professe
ergo nec alium excusabit pfectio vite pfitende
Adde q olim fuit error pdemnatus pa-
risius vnius dicentis. q p sustentatione
vnius pueri habilis ad litteras sacras/ li-
tebat spoliare diuites abutentes diuitijs et
dare tali pro spe proficiendi in republica.
Vide autem si non proximus sit error di-
centium q licitum est non soluere credito-
ribus debita ratione furti vel mutui/ qua-

tinus homo transferat se ad vitam altiore
Hoc enim quid aliud est q- creditores re-
bus suis spoliare. **S**i autem dixerit ali-
quis. nonne talis intrando religionem ce-
dit bonis suis omnibus et ita satisfacit.
Aduertat qui hoc dicit quid est cedere bo-
nis. et sub qua recipitur qualificatio ap-
ud iudices. **J**urat enim cedens bonis suis/ q-
si venerit aut venire potuerit ad pingui-
orem fortunam/ soluet in toto vel in parte.
ita q- quicquid lucrari vel habere deinceps
potuerit. sit aduersum suo creditori. q- si
sponte se reddat impotentem videre facile
est q- peierat. **T**alis sic obligatus si p-
fessus est religionem/ quantum in se fuit. et h
de consensu vxoris si fuerit maritatus/ re-
manet obligatus ad votum castitatis. re-
manet etiam obligatus modo dicto vt vo-
tum studeat ad effectum rationabiliter de-
ducere. et interim viuat sub regulis illius
quam profiteri credidit religionis. quan-
tum circumstantie rerum permittere v-
de buntur. **E**quus est preterea/ vt creditores
presertim non egentes/ reddant se beniuo-
los excorabiles ad impletionem voti sui de-
bitoris. et rependat deus vicem

ExPLICIT Anno. D. cccc. x. crastio annu-
ciationis Marie.

**Ad huc eiusdem su-
per eodem.**

Presuppositis veritatibus. ciiij.
propositionum precedentium
scilicet. x. et. ciiij. et aliarum decem
sequentium. **P**resupposito insu-
per casu. put ponit p- freres car-
thusien. cuius initium est. **Q**uidam Johan-
nes olim miles secularis. **E**t finitur. licet
de ingressu quidam dissentiant. **D**ico ego
Johannes. **C**ancellarius parisiens. indignus.
ea que sentio de hoc casu. et de septem
dubijs super ipso formatis. **S**canda-
lose infideliter et peruerse agunt/ q- circa hac
materiam scienter variant et corumpunt
male narrado casus veritate. du a doctori-
bus responsiones v- oppiniones inquirunt
Pz qz imponunt maculam in gloria doctoru
quatu in eis est. et tam seipos q- alios in er-
rore ducunt. **H**oc p- misi. qz vidi qdam scri-
pta/ nomini meo ascripta/ q- trunecate recita-
ta erant. ponedo p- v- i/ dimittedo altera
Vidi insup dicta quorundam magistroru
mibi notorum/ que nunq- fuissent ab eis

An liceat grauato debitis

posita / si casus fuisset eis taliter . qualiter
mibi presentatus. **P**resertim in hoc q̄ di-
cunt illum milite posse repetere coniuges
suas . nec in aliquo teneri ad religionis ob-
seruationē in toto vel in parte. **L**egi deni-
q̄ scripta quorūdam . que vident̄ ideo pre-
termissa . quia sanabāt aliter q̄ inquirens
affectabat. **J**ohes miles . non videt̄ sus-
ficienter satisfecisse deo et iusticie . dum re-
signando hereditatem suam in manu fra-
tris non fecit petito prius assensu suorum
creditorū . vel saltem de auctoritate illorū
superiorū (vt pape vel alterius) qui transla-
tionem poterant validare. **D**oc dictum sa-
tis innuit esse verū ex verbis ipsius dubij
dum dicit q̄ minus caute et minus consul-
te etc. **E**t videt̄ esse contrarietas quo mor. ad-
ditur . modo tamē meliori quo nouit. **P**o-
terat enī modū inuenire imo modos me-
liores . vt vendendo totam hereditatem et
statim soluendo . vel q̄ de cōsensu credito-
rum fecissent dictam translationem . vel q̄
de auctoritate pape aut principis qui er-
ga creditores habuissent forte auctoritatē
cōpellēdi eos cōsentire bone equitati vbi
proterue agere voluissent aut aliquo tali
modo. **E**t notet . xxij . ppositio. **N**otent etiā
iura positiua de translationib. **F**rateres
carthusien. cū reuerentia loquendo nō vi-
dentur se habuisse satis caute et diligenter
dū ante p̄fessionē vel receptionē Jo. mili-
tis / non interrogauerūt creditores suos . et
de translatione p̄dicta / an esset valida non
informati sunt. **N**otet . xvi . ppositio. **A**tten-
to eo q̄ dicūt iura / ignorantia sc̄z latā aut
crassam reputari in dolum vl̄ fraudem . vi-
detur q̄ iudex in foro exteriori reputabit
predictos fratres et Jo. milite cum fraude
et dolo processisse . nisi sufficienter fuerit in-
formatus ex circūstantijs certis / de simpli-
citate et bona fide predictorū . vt q̄ poterāt
rationabiliter et debeant nescire modū al-
terum se habendi circa predicta. **N**otet ea-
dem ppositio . xvi . **A**ddito illo q̄ statuunt
leges et consuetudines laudabiles religio-
num / de modis examinādi aliquos si ser-
ui sunt etc. **E**t quomodo post annū vel ter-
minū dñs potest repetere seruū etiā vbi vi-
sus est p̄fessionem emisisse forte vna fide q̄
ad fori exterioris iudiciū . **E**t per hec tria
dicta videt̄ esse sufficienter responsum ad
primū dubiū fm̄ duplex iudiciū sc̄z fori
patet enī q̄ ex circūstantijs / respōsio tra-

henda est / tam apud deū q̄ apud homines
Attenat̄ p̄cipue si creditores qui modo
conquerūtur / fuerint negligentes ab initio
de cōtradiccō dicte cessionis vel p̄fessionis
vel si diligentes inuenti sunt. **S**taret i ca-
su q̄ ingressus fuisset iucius / et p̄fessio se-
quens nulla esset . imo inualida et cassanda
Exemplū satis trahitur ex p̄cedentibus
vbi quis pbabiliter crederet q̄ dñs suus
ius est seruus . vel creditores oēs essent mor-
tui . aut crederet pbabiliter q̄ placeret eis /
suis ingressus . licet falleret . vel vbi aliqua
tali ignorantia pbabili laboraret p̄ testifi-
cationem aliorū aut aliūde . **Q**ua ignorantia
sic stante religionē ingrederet . p̄ istud
in casu hoc . **E**xamine et ergo Jo. miles cum
fratribus carthusien. sup ignorantia sua
modo dicto . **S**i fratres carth. poterant
et volebant in omnē euentū satisfaccere p̄
Jo. milite / tunc manent obligati nec est fa-
cta fraus creditorib. et ita p̄fessio . valet .
Si aut̄ nec poterant nec volebāt satisfaccere
nec p̄sentiebant receptioni Jo. militis /
nisi sub cōditiōe implicita nec explicita
q̄ esset libera a debitis . tunc p̄fessio non li-
gat fratres quin milite possint et p̄uenire
expellere . **S**ed miles manet obligatus ad
vota religionis quicūq̄ et quocūq̄ potue-
rit illa implere . q̄ fecit qd̄ in se est de vouen-
do . **E**xemplū de seruo . q̄ post reductionem
eius a p̄fessione emissa ad dñm suū / tenet
si fiat liber / votū implere . imo etiā stante ser-
uitute ei / tenet ad ea que p̄t̄ seruare d̄ vo-
tis religionis . vt caste viuere et alia facere
per q̄ nō ledit vel tollit debitū dño seruiti-
um . **N**otet . xxiiij . ppositio. **N**otet hic disti-
ctio q̄ votoꝝ aliq̄d est qd̄ obseruātū nūq̄
vergit in deteriorē exitū et illud sp̄ est tenen-
dum . **A**liud q̄ obseruātū quicūq̄ vergeret in
deteriorē exitū . et pro tūc nō obseruādū est
sed p̄ alio tpe nō vergeret in deteriorē exi-
tū sua obseruatio . et tūc ligat . **E**t fm̄ hoc
patet quō votū serui obligat et quomō nō
Et ita de milite hec dubitatio ablata est a
dictis meis alias circa materiā hanc quā-
tum vidi p̄ copiam . **S**i repiat̄ p̄ sufficien-
tem examinationē / q̄ fratres carthu. rece-
perūt et detinuerūt dictū Johem milite in
fraudē creditorū / ipsi et eorū monasterium
censendi sunt obligati ad satisfaciendū cre-
ditorib. quātum p̄nt . **N**otet ppositio . xvi .
Et fm̄ hoc facile est videre / quo dicit̄ Jo.
nō p̄t̄ edere carnes . nec v̄p̄ore repetere etc.

Notet modus dispensationis quã aduersa
rii p̄tendunt habuisse qualiter in fine vult
q̄ redeat obligat^o rē. **S**tate casu nostro
videt̄ q̄ nulla spes sit in Jo. milite ad sa-
tisfaciendū creditoribz/nisi p̄tendēdo ius
successionis ad causam vxoris. Et cū suc-
cessionē illam possit eque petere p̄uersan-
do in monasterio carth. p̄ pcuratores ido-
neosz implorationē auxiliij supioris sicut
extra/psulendū sibi videt̄ q̄ maneat z vi-
uat cōuersando monastice in claustro suo
pro salute anime sue. scandala religionis
sue z aliorū. necnō occasiones peccatorūz
contra vota sua/caute declinando. alioq̄n
videat ne amans periculum pereat in illo
Utrum vero ipse Joh. miles sit nūc habi-
lis ad succedendū vel vxor sua. quia nihil
hic inquitur. nihil hic respondeo. **N**ote-
tur. xxij. p̄positio super hac re.

2 Sequitur scedula

Vniuersis p̄ntes lras inspectur^s
Johes de bellomōte rector vniuersitatis
magistroz z scholarū parisius studentū
salutē in dño sempiternā. **N**otū facimus.
q̄ anno dñi. M. cccc. xxviii. die Maij. p̄-
sentata est nobis ex p̄tē dñi Cancellarij ec-
clesie parisiē. **S**cedula quedam papirea
p̄tinēs casū quēdā cū r̄nsiōibz z declaratō
nibz sup̄ dco casu/p̄ eūdē dñm cācellariū.
z alios infra scriptos sacri theologie dicte
vniuersitatis p̄fessores/cū subscriptōnibz
eorūdem p̄ eorū manus pp̄rias. **Q**uius q̄-
dem scedula z subscriptōnū tenor sequit̄
in hec verba. **Q**uidā olim miles secularis
multis obligatus debitis/ post cessionem
oim bonozū suozū quã fecit in p̄ntia dñi
sui ac principis terre/ ea resignando in ma-
nus fratris sui germāui/ ad opus et vsus
creditorū suozū/ ip̄is licet ignorātibz. sic q̄
accepta a p̄fato fr̄e suo cautōnep̄missi/ sub
sigillo p̄fati principis z sui/ q̄ de p̄fatis bo-
nis soluere deberet z satisfacere/ creditori-
bus eius videlicet militis quondā p̄fati. ip-
se et p̄iunx eius abstractionis vt asseruit vi-
te desiderio pari se voto licentiantes/ reli-
gionez petierūt. **H**ec in monasterio sancti
monialiū vbi recepta z solenniter p̄fessa p̄
nouē fere annos hactenus māsit. **I**pse q̄z
in monasterio carthusiē. vbi fm formas
statutorū ordinis carthusiē. et in hec ver-
ba interrogatus. **S**i liber es. si absolutus

si absq̄ incurabili morbo se deniq̄ de que
reliis satisfecisti. Respondit ad singula sin-
gillarim q̄ sic. **S**ed adiuncto ad vltimam
interrogationē. modo satisfactionis vt p̄-
missum est supra. videlicet. via cessionis p̄-
fate. **A**d quod prior monasterij respondit
in hec verba. **S**cias q̄ si aliquid horū de
quibz interrogat^o es celaueris/ poteris eti-
am post professionēz expelli. **P**ost hec fm
formā ordinis z statutorū p̄fatorū/ tan-
q̄ nudus z paup̄ susceptus/ z solenniter p̄-
fessus est. minime reclamantibz creditori-
bus suis. quibz pro tunc vel interim non
fuerat satisfactū. z hinc p̄ septem fere ānos
in monasterio p̄seuerauit. **I**nterea conti-
git fratrem p̄fati quondā militis infor-
tunū quoddā incidere. vt videlicet ab ho-
stibus suis capetur. vnde impotens vide-
tur factus ad exequēdū quod promiserat
de satisfactione pro fratre suo milite p̄fa-
to. **P**ost hec autē/ mortuus est socer ip̄ius
quondā militis/ pater videlicet olim vxor-
is sue. **U**nde p̄suadentibz quibusdā con-
sanguineis eius ac p̄p̄inquis/ occasione vt
eis videbat̄ aliquali iam habita tanq̄ iu-
re p̄p̄inquitatis ac legitime successionis ex
parte vxoris sue quondā p̄fati/ monaste-
riū suū contra p̄hibitionē Prioris sui/
ad perendū bona quondā soceri sui defun-
cti vt inde solueret debita sua exiuit. et ad
seculū reuersus/ habitū suū dimisit. carnes
comedit. z vota professionis sue multipli-
citer violauit. **E**t norandū q̄ in patria il-
la scilicet in terra ollādie gelrie z brabantie
religiosi tales succedunt parentibz vel mo-
nasteria pro eis. **S**equitur in scedula
memorata. **P**resupposita veritate casus si-
cut p̄missum est. quem casum sub alijs ter-
minis quidam alias apud multos de vni-
uersitate parisiē. variauerūt/ dum eorum
opinionēs inquirerēt. propter qd̄ non est
mirandū si tunc vno modo quidā respon-
derunt z nunc aliā dant responsionē. quia
eiectis interim allegationibz dicūt ea que
sequūtur z que vera reputamus doctores
infra scripti. **P**rimo q̄ miles olim de q̄
fit sermo/ inconsulte satis religionem in-
gressus/ z incaute receptus est. **E**t hoc p̄e-
sertim. quia cessio bonozū suozū/ fuit
incauta neq̄ sufficiens pro liberatione sua
a manu creditorū suozū. licet debuif-
sent citius reclamasse. **S**ecundo q̄ profes-
sio quam solenniter fecit/ non obstante q̄

An liceat grauato debitis

Inconsulte ingressus et incaute susceptus ligat eum de iure tam positiuo quam diuino ad vota religionis. Tertio quod neuter coniugum profitorum potest alterum post diuortium et mutuo consensu et approbatione ordinari celebrari, ac post professionem desuper solenniter factam repetere. Quarto quod sicut neuter potest alterum repetere post diuortium ac professionem, sic nec bona que alteri eorum siue monasterio ex parte persone interim adquisita sunt seu adquiri poterit in futurum debent alteri seu monasterio eius, tanquam alterius coniugis coheredi deservire. Quinto quod prefatus olim miles/nimis inconsulte et inordinate et illicite sic a monasterio suo recessit, peiusque ac periculosius reiecto habitu suo foris remanet, et quod de necessitate salutis omni tergiversatione postposita, quanto magis reuertitur tenetur ad monasterium: et sumpto habitu sub disciplina quam professus est degere regulari. Attento precipue quod manendo extra monasterium non est idem miles habilior ad soluendum, imo minus quam intra manendo. Sexto et ultimo quod attentis premissis, professio olim militis profecti quam fecit in religione non obuiat directe et de se obligationi priorum, qua antea creditoribus extitit obligatus, et per non manet eis obligatus ut ante. Sic quod si ipse tempore receptionis sue ad ordinem/aliquid seculum apporauerit, aut interim, aut in futurum monasterium profecti de bonis eius precepit pro tanto saltem semper tenebit satisfacere creditoribus monachi sui, donec plenarie eis fuerit satisfactum. Sequitur in scedula Sic sentio ego Johes de Berfonno cancellarius parisiensis indignus in cuius testimonium me subscripsi in premissa scedula propria manu. Attentis etiam additionibus circa predicta, quas eadem manu mea scripsi anno domini M. cccc. cxi. Dat. ¶ Ego petrus de dyerreyo magister in theologia, conformiter ad dominum Cancellarium in hac materia sentio, in cuius testimonium hic me subscripsi. ¶ Ego Jordanus morim magister in theologia conformiter ad dominum Cancellarium in hac materia sentio, in cuius testimonium hic me subscripsi. ¶ Ego Johannes dachori magister in theologia conformiter ad dominum Cancellarium in hac materia sentio, in cuius testimonium me hic subscripsi. ¶ Dibi fratri Guilberno de bunulla sacre theologie immerito professori videtur quod dictus miles vere sit professor, nec potest uxorem repetere, quin

imo cogendus redire ad monasterium, et ibidem viuere sub disciplina regulari. In cuius signum hic me manu propria scripsi. ¶ Ego magister Guilhelmus de sanctis sacre pagine professor fateor per premissa quod dictus miles de quo casus supra ponitur, vere et realiter est professor, et obligatus ad obseruantiam regularis sui ordinis, et censendus est religiosus, nec potest amplius repetere uxorem licite, si que tamen debita ante ingressum religionis dicitur miles vel eius uxorem straxerit. dico quod si sit possibilis soluendi ipse vel ipsa tenentur vel manualiter laborando in monasterio, vel ex hereditate propria que alicui eorum possit succedere per mortem alicuius parentum soluere predictorum. Super hac materia plura possint allegari sed dimitto causa breuitatis. In cuius rei testimonium hac determinationem propria manu scripsi. ¶ Ego Petrus baardi doctor in theologia conformiter ad dominum Cancellarium et ad alios magistros in theologia qui in hac materia deliberauerunt, idem oino ego sentio. ¶ Ego frater Stephanus sacre theologie professor ac minister sancti maturini parisiensis, ordinis sancte trinitatis et redemptionis captiuorum, conformiter cum opinione magistris Johannis de gerfonno Cancellarius ecclesie parisiensis, delibero in cuius rei testimonium signum meum manuale hic apposui Anno domini M. cccc. ¶ Ego Petrus de no-gento magister in theologia sentio debitum et salubre ut miles olim professor, redeat ad religionem sub obseruantia regulari manens nihilominus creditoribus ut premitur vel conuentus pro eo, hec propria manu. ¶ Ego Petrus de Arrech magister in theologia conformiter ad dominum cancellarium profectum in hac materia sentio, stante veritate casus eo modo quo positus est in folio precedenti, vna cum quibusdam circumstantiis mihi per fidedignos ore tenus expressis, utpote quod cessio bonorum, ingressus religionis ambo coniugum et diuturna eorum mansio in prefatis religionibus non latebant creditores sed eis nota erant hec omnia, neque protulere reclamabant, quod etiam bona dictorum coniugum si fuissent debite collecta conseruata et distributa, videbantur sufficere ad satisfaciendum creditoribus infra satis cooperentes terminos. ¶ Dibi dominico pui sacre theologie indigno professori videtur salua omni correctione ac dicti olim militis reuerentia, quod ipsi militi nunc asserenti, se sic intrasse

religionem ad finem talem vel talem non est credendum. nec ipse licite illam religionem sic egredi potuit sicut de facto egressus est. et ultra quod nec etiam vxore et bona successio nis superius tace. potest licite repetere seu retinere nomine proprio scriptum manu propria. **E**go matheus Roedor sacre theologie professor indignus/supposita veritate casus premissi et circumstantiarum eiusdem in forma qua ponuntur. sentio conformiter ad deliberationem domini Cancellarii supra positam. In cuius rei testimonium hac deliberationem meam propria manu scripti et nomine meo signavi. **I**n quorum testimonium nos Johs/ rector vniuersitatis prefate/presentes litteras sigilli Rectorie dicte vniuersitatis appensione/duximus muniendas. Anno et die quibus supra.

Finit.

Incipit tractatus

eiusdem magistri Johannis de Berson. de continentia in cibis/potibus et vestibus platoz.

Item in vna priorum lectione absolui/sicut potui/dubitationem non mediocrem/super abstinentia perpetua a carnibus. an licita sit apud solitarios religiosos/imitatores Johs baptiste in heremo. **V**elle nunc subpendio maiori/similiter elucidare qualis continentia in cibis et potibus/in vestitu et ceteris. aut necessaria sit aut congrua predicatozibus aut prelati. quorum est officium/instar Johis/pere ante faciem domini et parare vias eius ad danda scias salutis plebi eius. **A**d hanc dubitationem sub vnicuique conclusione respondeo. **E**xpediētius est et efficacius predicatore et prelati/declinare ad austeritatem vite et pietatem in vestibus in cibis et potibus et paucitate seruitorum et similibus. quam hominibus secularibus talibus conformari. **E**t in primis si attendimus vitam christi que nostra est instructio/si preterea apostolorum et aliorum sanctorum exempla recogitamus/proprie esse debet apud christianum id quod dicimus. **F**ateor inquit discretissimus/aut fateor de preiosa veste. erubescere. non enim decet hanc professionem non hanc monitionem. non decet hec membra. non decet hos canos. **E**t arguo sic inquisitiue. **P**ompam in vestibus/in ferculis/in seruitoribus/aut querunt ecclesiastici ad placendum deo. vel ut proficiant primo. vel ad ecclesie honestatem et auctoritatem. **Q**uidam enim ad ali-

quam hanc rationem confugiunt.

Non primum ut placeat deo. quoniam verum est illud hiero. non tenera vestis/sed mundicia mentis/ornatum facit clericorum. **C**onstat insuper plus placere deo opera pietatis in quibus potest expediti ea que talis populus requirit. **S**i quis igitur pro deo placere opera deo magis placere facito. alioquin apud te mentis iniquitas sibi. quod iam non solum deo magis pro talia placere intendis. sed vel tibi vel mundo.

Querunt ecclesiastici pro talia proficere primis et subditis/ videant obsecro ne turpiter fallantur. et tota via errant. **P**lus enim scandalizat pompa clericorum ipsos laicos. tam principes quam alios quam edificet. **P**lus ad indignationem et murmur et inuidiam eos concitat quam ad amorem et plus augent in eis auariciam et superbiam quam extinguat. **D**eber autem esse officium clericorum/monere subditos verbis et exemplis ad virtutum exercitia humilitatem frugalitatem et sobrietatem. **P**orro non habet opus ista per allegationibus scripturarum ut doceamus populum esse in scandalum laicorum. **I**nterrogat experientia et magna voce clamabit. **I**ta est. nihil verius est. **N**am vni fuit tanta principum et secularium deuotio apud antiquos ecclesiasticos pauperes et paucos. **U**nde tantus honor. tanta reuerentia. tantus cultus. vti quia pompas tales nihil pendebant. **I**dcirco tanquam apud bonos et fideles dispensatores/copiosissime eis ministrabant diuitie. qui postquam insolescere et eis abuti ceperunt/in contrarium versa est prior largitio dico in direptionem et contemptum. **A**udimus his auribus vnum ex principibus nostri temporis precellentem/coram quo dum fieret sermo de refrenatione et moderatione populi parum statum in regno francie nimis exuberantium et aliarum expensarum propter quas nisi prouisum fuerit/ fraudes rapine et iniusticie et odia et seditiones saltem occulte fiunt propter que omnia teste sapiente regnum de gente in gentem transfertur. **R**espondit indignatus princeps ille. incipiant ecclesiastici apud quos tota pompa est. tota superbia et in vestibus et in prandijs et in omnibus. et de singularibus facta est tunc narratio. vbi que ad honorem suum ecclesiastici vident agere/illa in magna eorum et sue ecclesie contumeliam et probum commemorata sunt. prandia loquor et cetera

Tollat duos filios meos ad seruendum si-
bi. quarti regii quarto. **S**equitur q sic
obligatus ut dictu est si facit aliquid vnde
renunciet bonis sue successione. aut si di-
stribuat bona vnde pauper et inhabilis p-
petuo ad soluendum remaneat. facit quide-
stulte et iniuste aquod deum et fm conscientia
nihilominus apud foru publicu poterit
hec renunciatio seu distributio quandoq-
valida reputari. quia nec fertur iudiciu ta-
le nisi de manifestis. nec impbant illic ea
que non possunt de fraude seu dolo conuin-
ci. Et h est laqueus valde magnus. si talis no
inuenerit hoies esse bone fidei illos quib-
bona sua credendo vel donando derelict
Postulat tamen equitas communis et bo-
na fides publica. vt talis apud iudices re-
leuationem aliquam sup hac querela si ad
eos deducta fuerit inueniat. **P**rimo qz ta-
lis non erat vsquequaq- liber vt faceret de
re sua quod volebat. cum maneret obliga-
tus ratione furti vel mutui. **D**einde. talis
si professionem attenuauerit facere. no eo
ipo perdidit ius succedendi ad hereditate
iure propinquitatis euenientem. cuz p-
fessio nulla fuerit. ipo iure. presertim reclama-
te. et contradicente rationabili consuetudine
religionis sibi notificata et exp-ssa. et ex co-
sequente deficiente consensu mutuo religio-
soz. quem ad hoc requiri nemo dubitauit.
Sequit q si obligatus hoc modo
religionem vouerit fraudet creditores suos
facit quidem stulte et iniuste. **V**idet nihil-
ominus eidem psulendu q vota religionis
quatu poterit etia foris manens impleat/
laborado apud creditores et alios. q liber
fiat mundo. ac deinde subiiciat collum su-
um christi iugo. **P**rima pars nunc dedu-
cta est. et patet aliunde p- spicua ratone. qm
tota vna religio non debet minori gaudere
privilegio/ q- aliquis ad religionem illa
admittendus. sed religio illa manet semp
obligata ad solutionem debitoru que contra-
xit. nec excusat eu pfectio vite iam professe
ergo nec alium excusabit pfectio vite pfitende
Adde q olim fuit error pdemnatus pa-
risius vnius dicentis. q p sustentatione
vnius pueri habilis ad litteras sacras/ li-
tebat spoliare diuites abutentes diuitijs et
dare tali pro spe proficiendi in republica.
Vide autem si non proximus sit error di-
centium q licitum est non soluere credito-
ribus debita ratione furti vel mutui/ qua-

tinus homo transferat se ad vitam altiore
Hoc enim quid aliud est q- creditores re-
bus suis spoliare. **S**i autem dixerit ali-
quis. nonne talis intrando religionem ce-
dit bonis suis omnibus et ita satisfacit.
Aduertat qui hoc dicit quid est cedere bo-
nis. et sub qua recipitur qualificatio apud
iudices. **J**urat enim cedens bonis suis/ q-
si venerit aut venire potuerit ad pinguior-
rem fortunam/ soluet in toto vel in parte.
ita q- quicquid lucrari vel habere deinceps
potuerit. sit aduersum suo creditori. q- si
sponte se reddat impotentem videre facile
est q- peierat. **T**alis sic obligatus si p-
fessus est religionem/ quantum in se fuit. et h
de consensu vxoris si fuerit maritatus/ re-
manet obligatus ad votum castitatis. re-
manet etiam obligatus modo dicto vt vo-
tum studeat ad effectum rationabiliter de-
ducere. et interim viuat sub regulis illius
quam profiteri credidit religionis. quan-
tum circumstantie rerum permittere v-
de buntur. **E**quus est preterea/ vt creditores
presertim non egentes/ reddant se beniuo-
los excorabiles ad impletionem voti sui de-
bitoris. et rependat deus vicem.

ExPLICIT Anno. D. cccc. x. crastio annu-
ciationis Marie.

**Ad huc eiusdem su-
per eodem.**

Presuppositis veritatibus. ciiij.
propositionu precedentium
scilicet. x. et. ciiij. et aliaru decez
sequentiu. **P**resupposito insu-
per casu. put ponit p- frs car-
thusien. cuius initium est. **Q**uidam Johan-
nes olim miles secularis. **E**t finitur. licet
de ingressu quidam dissentiant. **P**ico ego
Johannes. **C**ancellarius parisiens. indignus.
ea que sentio de hoc casu. et de septez
dubijs super ipso formatis. **S**canda-
lose infideliter et peruerse agunt/ q- circa hac
materiam scienter variant et corumpunt
male narrado casus veritate. du a doctoz
bus responsiones vl' oppiniones inquirunt
Ptz qz imponunt macula in gloria doctoz
quatu in eis est. et tam seipos q- alios in er-
rore ducunt. **H**oc p- misi. qz vidi qdam scri-
pta/ nomini meo ascripta. q- truce recita-
ta erat. ponedo p- vni/ dimittendo altera
Vidi insup dicta quorundam magistroru
mibi notozum/ que nunq- fuissent ab eis

LI